БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 158 (11144) | 1966 оной июлиин 5, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Машина бүтээдэг үйлэдбэри хүгжөөлгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнь түлөө машина бүтээдэг предприятинуудай, эмхинүүдэй бүлэг худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной июлиин 2-ой Указаар СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-һээ:**

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Сытов Павел Сергеевич — «Теплоприбор» заводой директор.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Емков** Николай Степанович — «Теплоприбор» заводой хэбшэн.
2. **Хомяков** Геннадий Федорович — «Теплоприбор» заводой токарь.
3. **Шевченко** Анна Матвеевна — «Теплоприбор» заводой ахалагша мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Михалев** Михаил Иванович — «Теплоприбор» заводой слесарь.
2. **Штепо** Виктор Михайлович — «Теплоприбор» заводой токарь.

МАЛАЙ ТАРГАЛХА, САГААН ЭДЕЭНЭЙ ДЭЛБЭРХЭ САГ

Зунай бэлшээри зүбөөр хэрэглэжэ, адууһа малаа бэлшээжэ таргалуулха, һү шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгэй айхабтар ехэ удха шанартай байһые хараада абажа, «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци һүниин сагта мал хэр адуулагданаб, малшадай ажал ямараар эмхидхэгдэнэб гэжэ хэдэн ажахыда шалгажа үзэхэ гэжэ шиидээ. Мүнөөдэр рейдовэ шалгалтын бригадануудай түрүүшын материал Худэриин совхозһоо толилогдобо.

Саашадаа иимэ шалгалта хэхэдэмнай худөө бэшэгшэд, арадай хиналтын, комсомолой прожекторэй эдэбхитэд туһалха бэзэ гэжэ редакци найдана.

ҺҮНИ БЭЛШЭЭҺЭНЭЙ АШААР

УУЛЫН СААГУУР наранай хорголзоһоор хэдэн минута үнгэрөөд, зүүн хадын оройгоор һарын һүлэмхи туяагай гэрэлтэжэ байха үе. Зунай бэлшээридэ үнеэдээ һаажа дүүргэһэн һаалишадай автомашина, тракторнуудта һуугаад, гэртээ бусажа ябаһаниинь дуулдана. Энээгээр багсаахада Худэриин совхозой бүхы худэлмэришэдэй ажалта үдэр дүүрээ гэжэ бодохоор.

Һүниин сагые хэрэглэһэнэй ашаар зунай бэлшээриин үелэ малһаа ашаг шэмэ ехэ абтана. Худэриин совхозой һаалиин гүүртэнүүд зунай бэлшээриин түрүүшын үдэрһөө хойшо малаа зүбөөр адуулжа шадаһанай ашаар лэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн.

Зунай бэлшээриие зүбөөр ашаглахын тула мал адуулагшадай хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгажа байха тон шухала. Һүниндөө мал хүсэд бэлшээгдэнэ гү, тэрэнһээ хэр аша үрэ гаранаб гэһэн асуудалаар «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциин шалгалтын бригада Худэриин совхозой бэлшээри дээгүүр ябажа һонирхоһон байна.

Сэхынь хэлэхэдэ, энэ һүни ябаһан лэ газартамнай мал адуулагшад адууһа малаа манажа, бэлшээри дээрэ дайралдаа. Һүниин бэлшээри зүбөөр эмхидхэхэ талаар совхозой дирекци уридшалан хэмжээнүүдые абаһан байна. Һаалиин олонхи фермэ 180—260 үнеэтэй байгаа. Эды олон малые үдэр бэлшээхэдэ болохошье һаа, һүниндөө адуулхада бэрхэтэй байдаг. Тиимэһээ томо гүүртэнүүдые хэдэн бүлэг болгожо, 80—100 толгойгоор хубаариһан байха юм. Олон мал нэгэ доро адуулхада тиимэ зохид ехэ бэлшээришье байдаггүй. Жэшээнь, Баян-Булаг гэжэ газартахи һаалиин фермэ 3 гүүртэ болгогдонхой. Малшан Цырен Раднаев тэрэнэй туһалагша, залуу малшан Булад Ринчиновтэй Салхита гэжэ газарта малаа адуулна. Бэшээриин олгирог, намаг һайн ногоотой газар. Малынь эдеэлжэ садана. Үнеэд иишэ тиишээ ябашаха гэжэ айхаар бэшэ. Зүгөөр эдэнэртэй хүршэ ажаллагша Гармажап Мандаловай, Гончик Тубденовэй ажалынь бэрхэтэйшэг. Малынь хуудам бэлшээритэ, таряаланда дүтэ. Иимэ газарта заашье малаа һула табибал, таряаланда орошохо ха юм. Тиимэһээ тэдэнэр морёо унажа, бүхэли һүниндөө малаа эрьежэ ябадаг.

— Һүни мал адуулхада хүнды хэн даа,—гэжэ Гармажаб Тугденович энеэбхилнэ.—Дуулана гүт, тээ тэндэ мал хадуурһан хэбэртэй. Юун болооб,—гээд малшан ооглобо. Уданшьегүй «эдэнэршни үнэгэнһөө үргөө байна» гэһэн нүхэрэйнь абяан дуулдаба.

Гончик Балдановичай эрьежэ ерэтэр, тэрэнэй нүхэрынь мянаалтай ябаһан совхозой главна зоотехник нүхэр Мижытовһээ иигэжэ асууба:

— Нүхэр зоотехник, малые һүни дууһан бэлшээгээбди гэжэ зобооһоной хэрэг бии гэжэ гү. Үдэшын 8—9 час болотор бэлшээбэл хүрөө бэшэ ха гү. Малшье һаа амарха ёһотой.

— Гармажаб, ши яагаабши,—гээд малшанай иимэ асуудалда гомдоһон янзатайгаар зоотехник харюусаад, иимэ асуудал гэдэргэ табиба.—Тоолоод үзэел даа, үнеэд сүүдхэдэ хэды час бэлшэнэб. Үглөөнэй һаалга хоёр час үргэлжэлнэ,—гээд нэгэ хургаа дараба. Үдын, үдэшын һаалгада дүрбэн час һалана. Тиигэжэ үнеэд зургаан часай туршада ногоо харанагүй. Энээн дээрэ үдын халуунай үедэ гурбан час адагынь мал тиирэнэ. Хамта 9 час болобо. Тиихэдээ мал 16 час соо адуулагдаха болоно. Хэрбээ һүни бэлшээгээгүй һаа, мал хүсэд садахагүй байна. Хаанаһаа һүн гарахаб? Тиимэһээ, нүхэр Гармажаб, үнеэнэй һүн мүнөө шиниил гарта байна гээшэ.

Энэ үедэ Гончик Балданович хүрэжэ ерэбэ.

—Тэрэнынье тэрэ,—гээд хөөрэлдөөндэ тэрэ оролсобо. Һүн гансахан манай гарта бэшэ, маанадта дирекци туһалха ёһотой. Жэшээнь, Палатка гэжэ газарта хэды һайн ногоотой бэлшээри байнаб. Тэрээн руу малаа оруулха аргагүй. Тойроод хуу тарилга хэжэрхинхэй. Мал туужа оруулха харгы үлээхэнь яагааб? Тэндэ оробол нэгэ долоон хоногто гарахагүй байгаабди. Һүн хэды шэнээн нэмэхэ һэм! Бэшэ бэлшээримнайшье амарха байгаа. Теэд энэ асуудалые совхозой дирекци шиидхэнэгүй.

— Энэ асуудалые үглөөдэр хэлсэхэбди,—гэжэ зоотехник харюусаа.

Харгымнай саашаа үргэлжэлбэ. Дунгын, Бага-Худэриин, Улаадайн зуһалангууд үнгэрбэ. Һүниин час болобошье, Бага-Худэриин гүүртын мал бэлшээриһээ һаял эрьежэ байба.

— Малнай боошхо болотороо эдеэлээ. Ниигээд эдэнэр үглөөгүүр болотор хэбтэхэ, хибэдэһээ хибэхэ. Эдэнэрые юугээршье үргөөжэ бодхоохогүйш,— гэжэ мал адуулагша баяртайгаар мэдүүлбэ.

Гэдэргээ бусаха замдаа нэгэ хабшуу газарта, Голготын-Голдо байрлаһан хоёр гүүртэдэ хүрэбэбди. Теэд малынь газаагаа байбагүй. Һүниин харанхыһаа малшадай «һаа, һэш» гэхэ абяан соностоходол гэнэ.

Һайнаар адуулагдажа байһан гүүртэдэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ хахад пүүд һүн абтана. Малынь таргалаа. Мэргэжэлтэдэй тоорхойлһоной ёһоор, үнеэн бүхэн һүниин дүрбэн час соо бэлшэхэдээ, тэжээлэй 4 единицын зэргэ хоол абана. Энээнһээ таргалангүй, һү шэмэ оронгүй яахаб.

К. СЕРЕБРЕННИКОВ,
арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.
Д. ИГУМНОВ,
мал адуулагша.
А. ДЕРИГЛАЗОВ,
манай тусхай корр.

ЭРЭЛХЭГ АРАДЫЕ ҮБДЭГ ДЭЭРЭНЬ ҺЭХЭРҮҮЛЖЭ ШАДАХАГҮЙ

Вьетнамай Демократическа Республикын ниислэл хото — Ханойе, гол порт — Хайфониие США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһонтой дашарамдан, «Эзэрхэг түримхэйшүүлдэ хараал шэнгэг!» гэһэн үгэнүүд бүхы орон доторнай боложо байһан ажалшадай митингнүүд дээрэ хэлэгдэнэ.

МОСКВА

Казанска вокзалай дэргэдэхи почтамтын худэлмэрилэгшэд американска дээрмэшэдэй дахинаа добтолон бомбодоһонтой дашарамдуулан, Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгые бүгэдөөрөө һайшаан дэмжэбэ.

— Вьетнамай амгалан зониие бомбодожо байһан ябадал — имагтал гитлеровецүүдэй хорото муухай ябуулганууд тайнь жэшэжэ боломоор хэрзэгы зэбүүн сэрэгэй гэмтэ хэрэг болоно, — гэжэ Технологиин машина бүтээдэг эрдэм-шэнжэлгын центральна институдай туршалгын заводой парткомой секретариин орлогшо Н. Н. Александров хэлэбэ.

Москвагай почтамтдахи митингдэ хабаадагшад вьетнам арадта эсэргүү дээрмэшэ дай хэжэ байгаа американска булимтарагшадые шоо үзэн харааба. Энэ митингнь Вьетнамай Демократическа Республикын сүлөөтэ, бэеэ даанан байдалые баатарлигаар хамгаалагшадтай совет хүнүүдэй һанал нэгэтэй байһанай һүртэ жагсаал болоо.

ЛЕНИНГРАД

МПС-эй электротехническэ заводой худэлмэришэд механическа цех дотороо суглarба. Тэрэнэйнь ханануудта: «Вьетнамай ойро бү хүрэгты!», «Амгалан хото городуудта бүдүүлиг зэрлигээр добтолхоёо болиг лэ!», «Американска түримхэйшүүлдэ хараал шэрээл шэнгэг!» гэһэн үгэнүүд транспарантнууд дээрэ бэшээтэй.

Пентагоной бандидууд гитлеровецүүдэй хэрэглэдэг байһан хорото муухай аргануудые дабтана гэжэ В. Ф. Куликов хэлэбэ. — Алууршадта ямаршье хүлисэл байхагүй! Вьетнамай баатар габьяата арадай илахань лабтай!

МИНСК

Минскын радиозаводой худэлмэрилэгшэдэй ехэ митинг дээрэ слесарь-хабсаргагша И. К. Ковалев үгэ хэлээ. Тиихэдээ совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл уур, зэбүүрхэлээр нэбтэрэнхэй.

— «Вьетнамай ойро бү хүрэгты!» гээд совет хүнүүд американска эзэрхэг түримхэйшүүлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар мэдүүлбэ гэжэ слесарь В. Ф. Богданович хэлэнэ.

ТБИЛИСИ

Грузиин предприятинууд, эмхи зургаанууд, колхозууд, совхозуудта ехэ митингнүүд болоно. Эдээндэ хабаадагшад Вьетнамда эсэргүү зэрлиг бүдүүлиг дайе буруушааһан тэмсэлээ улам шангадхаха, вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын худэлөө үргэдхэхэ эрилтэ табиба.

Тбилисиин «Газоаппарат» заводой коллективэй митинг дээрэ үрэмдэгшэ З. Анджапаридзе иигэжэ хэлээ.

— Ханой ба Хайфон хотонуудай оршон тойрониие американска хорото ёлонуудай бомбодолго гитлеровскэ фашизмын зэрлиг ябуулгатайнь жэшэжэ боломоор лэ хэрзэгы муухай байна. Вьетнамай газар дээрэ хэжэ байһан энэ бузар дайгая болюулха эрилтэ США-гай правительствын урда табинабди, — гэбэ.

АЛМА-АТА

— Американска эзэрхэг түримхэйшүүлэй үбай һэнгэргүй аашаа улам һүжэрөөгдэнэ. Зэрлиг дээрмэшэн ёһоор бомбодохоёо дары болиг лэ гэһэн эрилтэ табинабди, — гэжэ хүндэ машина бүтээдэг заводой экономист Н. И. Плок мэдүүлбэ.

ВЛАДИВОСТОК

Владивосток хотын залуушуул Вьетнамда эсэргүү американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид шууд буруушаана.

— Совет хүнүүд баатар габьяата вьетнам арадта саашадаашье туһаламжаяа үргэлжэлүүлхэ — гэжэ «Восток рыбхолодфлодой» комсомолой комитедэй секретарь Иван Ермолицкий хотын митинг дээрэ хэлэбэ.

СИБИРЬТЭХИ ГАБШАГАЙ БАРИЛГАДА ХАБААДАХАЯА ЕРЭНЭ

Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ Арадуудай хани барисаанай студентнэр Сибирьтэхи комсомолой габшагай барилгануудта хабаадахын тула үнгэрэгшэ субботын үдэр мордоходоо, залуушуулай дурладаг: «Алас холын хизаарнуудта ажаллахаяа мордохомнай, ханинар...» гэдэг дууе жиигаса дууладаба. Азиин, Африкын ба Латиин Америкын олохон оронуудһаа ерэһэн 100 гаран залуушуул амаралтынгаа үе соо совет хүбүүд, басагадтай хамтадаа Тайшет — Железногорск түмэр замай барилгада худэлхэ эдэбхи үүсхэл гаргаа. Эдэнэр ой тайга сооохи орёо бэрхэтэй газараар түмэр замай лини татаха, Коршуновско газарай баялиг шаналжуулдаг комбинат шадархи участогта албан захиргаанай байшангуудые бариха юм.

— Бидэнэр азатай золтой байнабди. Хамтадаа интернациональна хани барисаата нэгэ бүлэ болоң Сибирьтэ ажаллахамнай, — гэжэ отрядай ударндагша, студент Юрий Запаровавный ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. — Нёдондо жэл шэнэ газарай барилгануудта худэлмэрилхэдөө, ажабайдал шэнжэлгын талаар, мүн элдэб оронуудай залуушуулай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ энэ хэмжээ ябуулга али тухай ехэ удха шанартай байнаб гэжэ ойлгоо һэмди.

(ТАСС)

Дарима Дымбрыловагай машинкын хурданаар гулгирха гээшэнь — хабархахаар. Дүршэл ехэтэй хайшашан үдэртөө 40—50 хони һайнаар хиргана. Тиигэжэ колхозой правлениин тогтооһон ехэ шагналай нэгэниинь хүртэхөөр лэ байна. Холодильнигшье хүртөөгүй һаа, пылесос лабтай абаха гэжэ нүхэдынь найдана. Зураг дээрэ: «Знамя Ленина» колхозой (Мухар-Шэбэр) хайшашан Д. ДЫМБРЫЛОВА.

А. БОРИСОВАЙ фото.

УҺА ЕХЭТЭЙ БОРОО

Республика соомной хаа хаанагүй бороо ехээр оробо. Июлиин 2-то хахад үдэрэй хойно эхилһэн бороо бүхэли сүүдхэ соо үргэлжэлөө.

Хаана, хэды шэнээн бороо ороо гээшэб гэхэдэ, **Кабанскда 66** миллиметр, Тарбагатайда — 50, Улаан-Үдэдэ, Охин-Булагта — 48, Хялгатада — 41, Ивалгада — 40, Селенгинскдэ, Мухар-Шэбэртэ — 37—39, Түнхэндэ, Захааминда — 28, Хилганада (Баргажан), Хамнигадайда (Худэри) — 26, Бэшүүртэ — 23, Үдын голдо, Хоридо, Хэжэнгэдэ — 21—23, Худанай Михайловкада — 19, Хүрбын голдо — 16, Эгэтэдэ — 13, Баргажанда, Могойтодо — 13—14—26 хүрэтэр, Итанцын голдо 37 миллиметр уһатай бороо ороһон байна. Тиихэдэ Байгал шадарай Посольскдо 152 миллиметр — эгээн ехэ уһатай бороо ороһон байха юм.

Бороогүй байһан газарта ган табигдажа, хаа хаанагүй үбһэ ногоон, хартаабха һайнаар ургахань. Оройн таряаншье заһарха.

Ин. КОТОВ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ БОЛОН СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Орон дотороо загаһанай ажахые саашадаа хүгжөөхэ, загаһанай продукциин шанар болон ассортимент һайжаруулха хэмжээнүүд тухай

Эрхим шанартай загаһаар болон загаһанай продуктнуудаар улад зоной улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжые үлэмжэ дүүрэнээр хангахаар зорюулжа, КПСС-эй Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Орон дотороо загаһанай ажахые саашадаа хүгжөөхэ, загаһанай продукциин шанар болон ассортимент һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол гаргаба.

Долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ хараалагдаһанай ёһоор 4,6 миллион тоннын орондо, 1965 ондо загаһа, кит, далайн ан болон далайн продуктнуудай барилгые 5,7 миллион тоннодо хүргэжэ, загаһанай промышленность долоон жэлэй даабариие болзорһоо урид дүүргэбэ гэжэ КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ.

Мүн тиихэтэй хамта, загаһа барилгын болон загаһанай продуктнуудые үйлэдбэрилгын талаар мүнөө түйлагдаһан хэмжээнь тоогой, илангаяа ассортимент болоод шанарай талаар улад зоной хэрэглэмжые ханганагүй гэжэ КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Амиды болон һая бариад хүргэһэн загаһан, загаһанай филе, сонгооһон болон хатааһан загаһан худалдаанда багаар гаргагдана. Хүн зоной хэрэглэхэ газар нютагуудта шанажа булажа буйлууһан загаһанай зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ аалиар хүгжөөгдэнэ, хүргэһэн загаһанай зүйлнүүдэй ассортимент дан үсөөн байха юм.

Тогтоолой ёһоор иимэ юумэ хэхэ гэжэ хараалагдана:

Загаһа хэрэглэмжын талаар хүн бүхэндэ хүртэсэнь 1965 ондо 12,5 килограмм байһанай орондо, тэрэниие 1970 ондо 20 килограммда хүргэхэ бодолтойгоор загаһа барилгые ехэ болгохо, мүн эдеэ хоолдо орохо загаһанай продукциие эрхим шанаргай, үргэн олон ассортименттэй болгохо;

Орон доторхи уһан соогоо загаһа үсхэбэрилгэ болон загаһа барилгые хүгжөөхэ темп түргэдхэхэ, шэнэ шэнэ сөөрэм нуурнуудай ажахынуудай барилгые болон ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ;

Загаһанай промышленностиин техническэ хэмжээе дэбжүүлхэ, тэндэ шэнэ шэнэ суднануудые нэмэхэ, загаһа барилгын болон буйлуулгын үлэмжэ ашагтай һайн арга хэрэглэдэг болохо.

Загаһанай промышленностиие хүгжөөхэ тушаа дээрэ заагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада, өөһэдтөө бии байһан дотоодын арга боломжонуудые үлэмжэ ашагтай һайнаар хэрэглэхын тулада, загаһанай ажахые эрхилдэг, мүн нютаг нютагуудай партийна, советскэ, профсоюзна эмхи зургаануудай анхаралыень хандуулха гэжэ СССР-эй Загаһанай ажахын министерствэдэ, союзна республикануудай Компартинуудай ЦК болон Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй Загаһанай ажахын министерствые иигэжэ уялгалба:

1970 ондо загаһа барилга, кит, далайн ан, мүн далайһаа абтаха продуктнуудай барилгые 8,7 миллион тоннодо хүргэхэ; 1965 онтой сасуулха болоо һаа, амиды загаһа уһанда табилгые дүрбэ дахин, һэрюун шанартай болгогдоһон загаһа хоёр дахинһаа үлүү, хүргөөһэн загаһа хоёр дахин шахуу, загаһанай филе 17 дахин, сонгоохо, хатааха мэтээр буйлууһан загаһанай зүйлнүүдые 1,5 дахин, шанажа шаража болгоһон загаһан эдеэе гурба дахин, загаһанай консервэнүүдые 1,3 дахин, худөө ажахыда хэрэгтэй малай тэжээлдэ ороход загаһанай болон китовэ гүрил хоёр дахинһаа үлүү ехэ болгохо;

Загаһа шанажа, сонгоожо буйлууһан эдеэ хоолой зүйлнүүдээр улад зоной хэрэглэмжые үлэмжэ дүүрэнээр хангахын зорилгоор, хүн зоной хэрэглэхэ газар нютагуудта тиимэ эдеэ хоол үйлэдбэрилгые 1966—1970 онуудта хангахыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй хамта хангаха болоно. Иимэ зорилгоор Ленинград, Киев, Минск, Алма-Ата, Таллин, Новосибирск, Свердловск, Волгоград, Донецк, Кемерово, Севастополь, Минеральные Воды гэжэ хотонуудта загаһа буйлуулан гаргадаг комплексно предприятинуудые шэнээр бариха.

Загаһанай зүйлнүүдые наймаалха худалдаа һайжаруулхын зорилгоор КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ уялгална: СССР-эй Худалдаа наймаа эрхилхэ министерство, Центросоюз, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд СССР-эй Загаһанай ажахын министерствэтэй хамта улад зониие загаһанай зүйлнүүдээр, илангаяа амиды болон хүргөөһэн загаһаар, буйлуулан бэлдэһэн загаһан эдеэгээр, городуудта һуудаг, илангаяа худөө нютагуудай улад зониие хангалтые үндэһөөрнь һайжаруулха хэмжээ абажа бэелүүлхэ. Тиихын тулада: загаһа болон загаһанай зүйлнүүдые наймаалхын тулада зорюулагдаһан эдеэ хоолой магазинуудые түхеэрхэ, холодильнигуудые табиха, худалдаа наймаанда гаргахын тулада абтаһан һая барижа хүргөөһэн загаһа болон дабһа багатай селёдконуудые хадагалхын тулада холодильнигтай складуудые бариха; ниитын хоол наймаалдаг газарта элдэб янзын загаһан эдеэ худалдаанда гаргаха; союзна республикануудай ниислэл хотонуудта болон томо томо промышленна түб газарнуудта сөөрэм нуур болон гол мүрэн сооһоо бариһан амиды загаһа асаржа байлгаха хаамагуудые түхеэрхэ.

Хүн зоной хэрэглэхэ газар нютагуудта амиды болон һая бариһан загаһаар хүнүүдые хангаха саг үргэлжын тогтууритай гуламта болгохын тулада орон доторхи уһа мүрэн дээгүүр байгуулагдаха загаһанай ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ болон гэндэхи уһа буртаг муухай болгохогүйн тулада партийна, советскэ, загаһанай ажахын болон профсоюзна эмхи зургаануудай анхарал ехээр хандуулхыень союзна республикануудай Коммунис партиин Центральна Комитедүүдые, партиин крайком, обкомуудые, СССР-эй Загаһанай ажахын министерство болон союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба. Иимэ зорилгоор дурадхахань хадаа:

СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министерство, СССР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерство, СССР-эй Худөө ажахын министерство хадаа загаһанай ажахынуудай ашаг туһыень харалсажа, СССР-эй уһа мүрэнэй баялигуудые ойрын хорин жэл соо комплексноор хэрэглэхэ болон сахюул харуул табиха холын хараата жэнхэни түсэб зохёожо 1966 ондо дүүргэхэ.

РСФСР-эй Загаһанай ажахын министерство, мүн РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Латвиин ССР-эй Министрнүүдэй Совет болоод СССР-эй Госплан промышленна түб хотонуудые болон курортнуудай байдаг газарнуудые амиды загаһаар хангахын тулада 1966—1970 онуудта худалдаанда гаргаха загаһа үдхэхэ томо томо сөөрэм нуурнуудай ажахын барилга болон ашаглалгада оруулга хангаха болоно.

СССР-эй Загаһанай ажахын министерство орон доторхи уһа мүрэнүүд соо судак, лещ, сазан, химнэ болон сигово түрэлэй загаһануудые, буртаг үбһэ һалгааха мэтын тон үнэтэ загаһануудые асаржа, нютагай эрхэ байдалда тааруулан үдхэхэ жэнхэни хараа түсэб 1968 оной январиин 1 болотор зохёожо дүүргэхэ.

Гидробарилга хэһэн дээрэһээ загаһанай нөөсэдэ ушаруулагдаһан гарза хоролтые бусаажа тэхэрюулхын тулада, мүн тэрэшэлэн шэнээр байгуулагдаһан уһан далай дээрэхи загаһа үдхэхэ предприятинуудай барилгада тохёолдоһон гээгдэлые усадхахын зорилгоор, Саратовай, Усть Илимэй, Путкинай болон Красноярскын водохранилищинууд дээгүүр загаһа үдхэхэ предприятинуудые барижа, шэнээр байгуулагдажа байгаа сөөрэм нуурнууд дээрэхи загаһа үдхэхэ предприятинуудые гол мүрэнүүдэй хаалта хэжэ дүүргэхэтэй нэгэн хамта ашаглалгада оруулдаг болохыень СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министерствые уялгалба.

Уһа мүрэн худар үйлэдбэриһөө гараһан хорото муухай уһа оруулжа, загаһанай ажахыда ушаруулһан гарза хоролто хэһэнэйнь түлөө промышленна, коммунальна, мүн бэшэшье предприятинууд болон эмхи зургаануудһаа нэхэбэри хэхэ эрхэ загаһанай сахюулай органуудта үгтөө.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет загаһа агнадаг флодой морягуудай дунда үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын худэлмэри улам дээшэлүүлхэ, мүн суднанууд дээрэхи ажалай болон һуудал байдалай условинуудые һайжаруулха тушаа хэмжээ ябуулгануудые бэтэлээд, суднанууд дээрэ ажалладаг хүнүүдые тусхай хубсаһа хунараар, эдеэ хоолоор болон культурна ажаһуудалай эд хэрэгсэлнүүдээр хангалга һайжаруулхыень СССР-эй Загаһанай ажахын министерствые уялгалаа. 1966—1970 онуудта флодой байрладаг газарнуудта байрын гэрнүүдые бариха, мүн тэрэшэлэн Владивосток, Невельск, Находко, Петропавловск-Камчатск, Баку, Клайпеда, Севастополь, Мурманск, Холмск (Сахалин дээрэхи), Корсаков, Ригэ, Таллин, Калининград, Керчь городуудта рейс хоорондын забһарта амарха гэрнүүдые бариха.

Загаһа агнадаг флодой морягуудые медицинскэ талаар хангалга үлэмжэһөөрнь һайжаруулха тушаа ВЦСПС-эй хабаадалгатайгаар хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхыень СССР-эй Элүүрые хамгаалха министерство, СССР-эй Загаһанай ажахын министерство, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалба.

Загаһа агнадаг флодой морягуудые, илангаяа агнуури дээрэ ябажа байхадань хангаха худалдаа наймаае гуримтай болгохо хэрэг Центросоюз, СССР-эй Загаһанай ажахын министерство, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствэдэ даалгагдаа.

Загаһа барижа байлуулдаг, мүн судна заһадаг предприятинуудай морягууд, эрэгтэй, эмэгтэй худэлмэришэд, загаһашан-колхознигууд, инженер, технигүүд, эрдэмтэд, загаһанай промышленностиин предприятинууд болон эмхи зургаануудай суднанууд болон флодуудай партийна, ажахын, профсоюзна, комсомолой эмхинүүд эрхим шанартай элдэб янзын загаһанай продукцяар совет хүнүүдэй хэрэглэмжэ дүүрэнээр хангахын тулада али бүхы юумэ хэжэ бүтээхэ юм, иимэ зорилгоор загаһанай промышленностьда бии бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ бэзэ гэжэ КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет лаб найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ТАРЯАН АЖАХЫМНАЙ ХҮГЖЭХЭ

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд соо 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэ тодорхойлогдожо, хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэри бүхы дээрэ урда табан жэлэйхиһээ дунда зэргээр жэлдээ 25 процентээр, тэрэ гоодо орооһо таряа 30 процентээр ехэдхэгдэхэ зорилго табигдаа. Иимэ ехэ ургалта нэн түрүүн газар тариалангай үрэжэлтэй һайн болгогдоһоной ашаар түйлагдаха болоно. Илангаяа тарялангай газар һайжаруулха хэрэгтэ зүбөөр табигдаһан севооборот аргагүй удха шанартай.

Энээнһээ урагша манай аймагай ажахынуудта тарялангаа зүбөөр хубаарилха хэрэгтэ анхарагдаагүй гэжэ болохогүй. Бүхы ажахынуудта севооборот нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри хэгдэһэншье байха. 1959—1962 онуудта зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдаашье һаа, алдуу гарадаг байгаа. Ажахынууд севооборотые тон нариинаар зохёожо шададаггүй, тиимэһээ хүдөө ажахын ургамалнуудай бага ургаса абтадаг һэн.

Севооборотые зүбөөр зохёохо, тэрэниие бэелүүлхэ гээшэ аймагаймнай тарияшадай шиидхэхэ өгээл шухала асуудал болоно. 1966 ондо аймагай хүдөө ажахын управлениин болон ажахынуудай мэргэжэлтэд «Искра», «Заганский», «Путь Ленина» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, «Эрдэм» совхоздо севооборотыень шэнээр хубилгаһан, тэрэнь хэрэглэлгэдэ ороһон байна. Севооборотые зүбөөр зохёохо тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Энээниие «Искра» колхозой жэшээ дээрэһээ хараябди.

Тус ажахы таряан ажалаа саашадань хүгжөөхэдөө гол түлэб шэниисэ ехээр тарихаар хараалаанхай. Хэрбээ энэ жэлдэ 22.700 центнер шэниисэ гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдаа һаа, 1970 ондо 30 мянган центнертэ хүргэгдэхэ. Шэнэ табан жэлдэ шэниисын ургаса хамта 17 мянган центнерээр ехэдхэгдэхэ болоно. Иигэжэ табигдаһан түсэбынь севооборотой гол хараань боложо үгөө. Ажахыда севооборот зохёогдоходоо, тарялангай гектар бүриһөө шадаал һаа, ехэ продукци абтаха талань харагдаһан байха юм. Тарялангые зүбөөр хубаарилга хадаа газарые хайшан гээд элдүүрилхэб, үтэгжүүлхэб гэһэн удхатай бэшэ, харин саашадаа олон жэлэй туршада үрэжэлтэй болгогдожо байхань харагдадаг. Ургамалнуудые нэгэ полидо хойно хойноһоонь һэлгэжэ байгаад тарихадаа, газарай хүрьһэ шоройн муудахагүй талань хараада абтана.

Манай Мухар-Шэбэрэй эрхэ байдалда шэниисэ тариха газарые ямараар элдүүрилжэ, ямар ургамал ээлжэлүүлэн тарилсажа байхада һайн байнаб гэбэл: сэбэр паар, кукуруза болон ондоо пропашной ургамалнуудые, бобово ургамалнуудые, олон жэлэй үбһэ ногоо таригдаһан газар хэрэглэхэдэ ашатай. Теэд кукурузые энээндэ тоололсохогүйдэшье болохо. Юуб гэхэдэ, жэл бүри нэгэл газартаа таригдадаг боложо байна.

«Искра» колхоздо севооборотой схемэдэ шэниисын газарта горох-обёосой холисо таригдахаар хараалагдаа. Энээниие тарижа байхада, ажахынууд ургасыень эртэ хуряагаад, тэрэ полиень намарай паар болгохо аргатай. Энээнһээ гадна, хабарай эртын паар севооборотдо оролсоно. Гиимэ паар болгогдоһон полидо шииг нойтон ехээр баригдадаг, полинууд бүртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэнэ. Тиигэбэшье энэ ажахыда паарай газар табан жэлэй туршада үргэдхэгдэхэшье һаань, зарим полинуудай севооборотдо шэниисэ хоёр жэл удаа, мүн тэрэнһээ олон жэлдэ таригдажа байха. Энэ ушарта тарялангай хубаари, газарайнь шанар харагдана.

Хайшан гээд, «Искра» колхоздо севооборотой схемэ зохёогдоһон, тарялангай хайшаагаар хубаарилагдаһаниинь энэ таблицада харуулагдана:

	1966 ондо		1970 ондо	
	газарай хэмжээ (га)	процент	газарай хэмжээ (га)	процент
Бүхы тариалан	9138	100	9738	100
Тэрэ тоодо: сэбэр паар	1531	16,7	1848	19
Тарилгын газар	7607	—	7890	—
Ороохото таряанай газар	5467	71,8	5550	70,3
тэрэ тоодо: шэниисэ	4018	43,9	4150	42,5
ешмээн	100	—	100	—
обёос	958	—	930	—
горох	301	—	300	—
гэршүүхэ	90	—	70	—
Саахарай свёкло	100	1,3	100	1,2
Хартаабха	80	1,0	80	1,0
Тэжээлэй ургамал	2027	—	2160	—
Тэрэ тоодо: кукуруза	600	8	600	7,9
Нэгэ жэлэй ургамал: үбһэндэ	1000	—	1000	—
Ногоон тэжээлдэ	97	—	250	—

Таригдаха шэниисэнь бүхыдөө паар дээрэ ээлэлгэдхэ аргагүй байна. Тиимэһээ тус колхозойхид севооборот хараалхадаа, тракторна бригада бүхэнэй арга боломжые хаража, тэндэнь иимэ севооборот зохёогдоо габэл:

Нэгэдэхи тракторна бригадада

1-дэхи севооборот:

1. Паар
2. Шэниисэ
3. Шэниисэ
4. Горох, кукуруза.
5. Шэниисэ
6. Тэжээлэй таряа.

2-дохи севооборот:

1. Паар
2. Шэниисэ
3. Тэжээлэй таряа
4. Нэгэ жэлэй ургамал

Хоёрдохи тракторна бригадада

Гурбадахи севооборот

1. Паар
2. Шэниисэ
3. Обёос
4. Зелёнко

Гурбадахи тракторна бригадада

1. Паар
2. Шэниисэ
3. Шэниисэ
4. Кукуруза, горох.
5. Шэниисэ
6. Тэжээлэй таряа

Дүрбэдэхи тракторна бригадада

1. Паар
2. Шэниисэ
3. Шэниисэ
4. Горох, паар
5. Шэниисэ
6. Шэниисэ
7. Нэгэ жэлэй ургамал.

Севооборот зохёолго гансахан энээгээр дүүрэнэгүй. Теэд тэрээндэ ороходо поли бүхэндэ, таригдаха ургамал бүридэ ондо ондоо хүдэлмэри хараалагдадаг. Газарынь ямараар элдүүрилэгдэхэ, хайшан гээд үтэгжүүлэгдэхэ, ургаса яажа харууhалагдажа, бүртаг үбһэн үгы хэгдэхэ, паарай газар ямараар элдүүрилэгдэхэ асуудалнууд мүн лэ оролсоно. Энээниие тодорхойлон харуулхын тулада иимэ жэшээ баримталаябди. Колхозой нэгэдэхи тракторна бригадада 2086 гектар тариалан зургаан политой полевой севооборотдо ороһон байгаа.

Иимэ севооборотдо оруулагдаһан полинууд номертой байдаг. Тиигээд поли бүхэндэнь ямар хүдэлмэриин хэгдэхэ тодорхойлогдонхой. Жэшээлхэдэ, 2-дохи полидо таригдаха шэниисэ паар дээрэ хаягдаха байна. Газарынь хабар эртэ борнойлогдохо, лущени гү, али культиваци хэгдэхэ. 3-дахи полидо таригдаха шэниисэ намарай паар дээрэ хаягдаха. Энэ газарынь баһал хабар эртэ борнойлогдохо гү, али культиваци хэгдэхэ болоно. Шэниисын таригдаха газарай гектар бүридэ 3 центнер аммиагай уһа, кукурузын таригдаха газарта—20 тонно наг шэбхэ гаргагдаха юм. Поли бүхэндэ таригдаха ургамалнууд севооборотой схемын ёһоор һэлгэгдэжэ байха юм. Энээнһээ гадна, бүртаг үбһэ ехэтэй (пырей гү, ягаан, шара сэсэгүүдэй поли дээрэнь ургадаг байбал) тэдэниие үгы хэхын тулада ондоо арганууд хараалагдана. Севооборотдо ороһон полинуудта хараалагдаха хүдэлмэридэ үшөө ямар юумэ туһатай байхаб? Мүнөө ажахы бүхэндэ ямар полидо хэр ехэ бүртаг үбһэнэй ургадагые шэнжэлһэн тусгаар картатай байха ёһотой. Иимэ картануудые гартаа барижа байһан агрономууд бүртаг үбһэнтэй тэмсэхэ аргые зүбөөр тодорхойлхо.

Тарялангай газарые зүбөөр хубаарилха тушаа схемэ зохёогдоходоо, тус колхоздо жэл бүри хэды шэнээн минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ полидо гаргагханиинь тодорхойлогдоно. Тиихэдээ наг шэбхэ зөөлгэ малай байрануудһаа полинуудай хэр холо байһаниинь хараада абтаха юм. Хэрбээ 20—30 модоной газарта наг шэбхэ зөөгдэхэ болоо һаа, мүнгэ зөөриин гаргаша ехэтэй болоно бшуу. Мүн шэбхэ шабааһые ямар полидо, ямар ургамалда хэрэглэгдэхэ тушаа хэлсэгдэжэ байха.

«Искра» колхоз иимэ хэмжээнүүдые хараалхадаа, жэлдээ 20 мянган тонно наг шэбхэ, 609 тонно азотно, 416 тонно фосфорно, 94 тонно калийна үтэгжүүлгэ тарялангаа оруулхаар тодорхойлонхой. Энэ тоодо аммиагай уһан оруулагдаагүй, тэрэнь севооборотдо ороһон полинуудта хэрэглэгдэхэ юм. Мүн 2—3 мянган гектар тарялангда гербицид хэрэглэгдэжэ, бүртаг үбһэниинь үгы хэгдэхээр зүбшэгдэнхэй.

Табан жэлэй дүүрэтэр «Искра» колхоз 600 гектарта шугы бургааһа сэбэрлэжэ, сабшалан тарялангаа үргэдхэхэ байна. Иимэ газар колхозой нэгэдэхи болон гурбадахи бригадануудта элдүүрилэгдэхэ юм.

Севооборотые шэнэлэн зохёоходо тэжээлэй ургамалнууд хэр ехээр бэлдэн абтаха байнаб? Энэнь һонирхолтой. Урдань севооборот хэрэглэгдээгүй байхада, тэжээлэй ургамал гектарай 11,04 центнер (тэжээлэй единицэдэ оруулхада) абтадаг байгаа. Харин мүнөө тэрэнь 15,68 центнертэ хүрэхэ. Энээнһээ тодоруулхада, тэжээлэй ургамал гектарай 1,4 дахин ехээр абтадаг болохо байна.

Энэ гуримай нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар бүхыдөө таряан ажалһаа абтаха продукциин хэмжээн 67495 центнер тэжээлэй единицээр нэмэгдэхэ. Энээнэй сэнгыень гаргаад, тарялангай ямар ашагтайгаар хэрэглэгдэхэ байһаниие доро заагдаһан таблицада харуулаябди.

	хэмжээнь	Севооборот үгы байхада	севооборот хэрэглэгдэхэдэ
1. Хүдөө ажахын бүхы газарай хэмжээе хахалагдадаг газар дээрэ тоолоходо	га	12181,4	16989,7
2. Бүхыдөө абтаха продукциие тэжээлэй единицэдэ оруулбал	центнер	134801,6	202296,8
3. Продукцида гаргашалагдаһан мүнгэн	түхэриг	401083	469145
4. Хахалагдаһан газарай условно гектар бүриин гаргаша	түхэриг	32,9	27,6
5. Бүхы условно газарһаа абтаха продукциин сэн	түхэриг	699981,5	1057213,1
6. Хахалагдаһан газарай условно гектар бүриһөө абтаһан продукциин сэн.	түхэриг	57,4	62,2
7. Условно гектар бүриһөө абтаһан сэбэр олзо	түхэриг	24,5	34,6
8. Газар эдлэлгын ашыень харахада	процент	74,5	125,2

Энэ ажахы севооборот хэрэглэжэ, тарялангаа зүбөөр хубаарилдаг болоходоо ашаг олзотой талыень 125,2 процент хүрэтэр ехэдхэнэ гээшэ. Теэд хахалагдаһан газарай условно гектар бүриһөө олзо доход горитой абтадаг болоо ха юм. Хэрбээ севооборот хэрэглэхын урда гектарһаа 24 түхэриг 50 мүнгэн сэбэр олзо абтадаг һаа, севооборотой болоходоо 40 түхэриг 30 мүнгэн гэхэ гү, али энэнь урдынхиһаа 15 түхэриг 80 мүнгөөр дээшэлээ.

Таряан ажахыгаа хүгжөөхынгөө хажуугаар колхозой правлени, партийна организаци сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хэрэгтэ анхарна. «Искра» колхозой сабшалан үрэжэл муутай юм. Тэндэһээнь жэл бүри ургаса багаар абтадаг.

Газар тарялангые һайжаруулха асуудал мүнөө шиидхэгдэхэдэ, эдэ дутагдалнуудые усадхаха арга олгоо.

Шэнэ табан жэлэй туршада таряан ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ганса «Искра» колходо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ бэшэ, мүн аймагаймнай ондоо ажахынуудта горитой хэмжээнүүд хараалагдаа. Аймагаймнай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар «Родина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта тарялангайнь газар хубаарилагдажа, севооборотууд нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри бүхы аймаг дотороо ябуулхада «Искра» колхозой дүй дүршэлые харалсажа байнабди. Тус колхоздо ябуулагдажа байһан энэ һайн арганууд аймагаймнай экономическа соведтэ һайшаагдаһан байгаа.

Тиигэбэшье, ажахынуудта севооборот нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри үшөөл һанаһанда хүрэхэгүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Ажалдамнай туһаламжа багаар хүргэгдэнэ. Республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриин ёһоор Буряадай туршалгын станциин, землеустроительна экспедициин хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ туһалха байгаад, мүнөө энэ уялгаяа мартанхай.

Иимэ зорилго түрэл партимнай мартын болон майн Пленумүүд дээрэ табигдаһан ха юм.

П. САПРЫКИН,
Мухар-Шэбэрэй аймагай үйлэдбэриин управлениин главна агроном.
А. ФИЛИППОВ,
управлениин агроном.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ үнинэй хүдэлжэ байһан, дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд олон. Тэдэнэй нэгэн В. И. Чуриков 1947 онһоо хойшо токарна станок дээрэ хүдэлнэ. Энэ хүмнай механическа цехэй түрүү хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник юм.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

КПСС-эй РАЙКОМУУДАЙ ПЛЕНУМУУД ДЭЭРЭ

ТУРУНТАЕВО. КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые экономическа талаараа ашаг үрэтэйгөөр бэелүүлхэ тушаа КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. Н. Скубаренко Прибайкалиин райкомой Пленум дээрэ хэлэбэ.

Элидхэлшэд болон үгэ хэлэгшэд аймаг соо мелиоративна хүдэлмэриин ябаса тухай, уһалагдадаг газар тариалан болон сабшалан бэлшээри эрхилдэг тушаа тогтоһон байна. Жэшээ болгожо «Прибайкалец» колхозой Иркилитскэ бригадын ажал хаража болоно. Урдань уһалууриин үгы байхада эндэ 6—7 центнер ургаса хуряадаг байгаа. Харин мүнөө үтэгжүүлгэ хэжэ, газар тариалан уһалжа, ехэхэн ургаса абадаг болоо бшуу. Үнгэрһэн жэлдэ гектарһаа 30 центнер үбһэн абтаһан байгаа.

Аймагай колхозуудаар сабшалан, бэлшээри, тариалан дээрэ мелиоративна хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха тушаа КПСС-эй райкомой Пленум тодорхой шиидхэбэринүүдые абаба.

* * *

ПЕТРОПАВЛОВКА. КПСС-эй Зэдын райкомой ээлжээтэ Пленум боложо, «КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй дүнгүүд болон мелиорациин хүдэлмэри саашадань үргэдхэхэ тушаа аймагай партийна органуудай зорилго тухай» элидхэл үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Воробьев хэбэ.

КПСС-эй райкомой Пленум аймагайнгаа эрхэ байдал хаража, уһалуури болон мелиорациин бүхы хүдэлмэри үргэдхэхэ тушаа шиидхэбэри абаа.

* * *

БАРГАЖАН. Аймагай ажахынууд 42 мянган гектар газар тариалан болон сабшалан, бэлшээри уһалха аргатай юм. Тиигэбэшье энэ жэлдэ 15 мянга хүрэхэгүй талмай уһалагдаа. Бодоод үзыт. Хэды талмай уһалагдангүй үлэбэ гээшэб?

Мелиоративна хүдэлмэридэ бии байһан эдэ болон бусад дутагдалнууд тухай ехэхэн хөөрэлдөөн партиин Баргажанай райкомой Пленум дээрэ болобо. Үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Елаев болон үгэ хэлэгшэд уһалагдадаг газарһаа абтадаг ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд дээрэ тогтобо.

„ПРОПАГАНДИСТЫН ҮДЭР“

Һөөг бургааһаар хүреэлэгдэһэн Анаа голой эрьеын тохойдо нэгэ соорхойхон. Анаа гол эндэ тохойтон, Наран хадые зүүн бооронь тойрожо, Үдэ голдоо шудхана.

Үдэ гол Анаа Худан голнуудтаяа ниилэхэдээ үргэдэжэ, баруулжаа шэглэн Байгал далай тээшэ уһаа урдахуулан мэлмэрүүлнэ.

Ногоон зүлгэ, тунгалаг уһан, арюун агаар, гэрэлтэ наран—эдэ бүгэдэ, аятай, таатай зохидоор амарха эрхэ байдал эндэ, энэ тохойдо хуу бии.

Энэ тохой тээшэ элдэб маркын хүнгэн машинанууд тооһо татан шэглэнэд. «Волга», «Москвич», газик машинанууд олон, коляскатай мотоциклнуудшье бии.

Тохойһоо эрьетээд ехэ талмай эхилнэ. Энэ талмайда номо һурша харбажа мэнэ болохоёо байһан һорёондо түрүү һуури эзэлхээр бэеэ зэһэһэн нүхэд мэргэн оншоёо туршанад.

Уданшьегүй хүнүүд олоороо ерэнтэжэ, үдэ багта, юрын нүхэд ёһоной хөөрэлдөөн эхилбэ.

КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр В. Г. Гумпылов аймагай коммунистнуудай политическэ һуралсалай дүнгүүд тухай тобшохоноор мэдээсэл хэхэ зуураа, марксистско-ленинскэ һуралсалда түйлагдаһан зарим һайн жэшээнүүд, мүн дутуунууд тухай хэлэбэ. Пропагандистнуудай зундаа политическэ һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр хэхэ бүтээхэ ажал хүдэлмэринүүдэй хараа түсэб, үг зорилго тодорхойлоо.

Пропагандистнууд Ломоносов, Ц. Золтоев, Ж. Ш. Дамбаев болоод бусад политһургуулинуудай, семинарнуудай болон кружогуудай хэшээлнүүдые удха түгэлдэрөөр үнгэргэхын тулада, тусхай учебнигуудтэй болохо, плакат болон элдэб диаграммануудые, кино диафильмүүдые, картануудые харуулан ойлгуулха шухала хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ тон шухала байһые онсолон тэмдэглэбэ.

Пропагандистнуудай дүй дүрэл тухай ном бэшэжэ гаргаха гэжэ зүбшэлдэбэ.

Удаань, тон харюусалгата партийна даабари болохо пропагандистын хүдэлмэри эрхим һайнаар ябуулһан 31 пропагандистнарта КПСС-эй райкомой хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Пропагандистын үдэртэ уряалтай ерэһэн пропагандист бүхэндэ дурасхаалта бэлэгүүд үгтэнэ. Һүүлээрнь пропагандистнууд, амараа, сэнгээ һайндэрлөө.

Мүн зарим нүхэд харбажа, мэргэнээ харуулха дурагайшуул сагаалса буудаба. Һур харбаанда хорёод хүн хабаадаа...

Ж. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хоринн айкомой инструктор.

АЛЕКСАНДР ФАДЕЕВЭЙ ХОЁР БЭШЭГ

Тээмэндэ редакциин даалгабаряар Гагра хотодо Украинын мэдээжэ уран зурааша, профессор Александр Корнилович Симоновэй архивтай танилсажа байхадаа, Александр Фадеевэй хоёр бэшэг олооб. Тэдэнь Александр Фадеевэй уран зохёолшо, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, гүрэнэй гайхамшаг һонор хурса ажал ябуулагша байһые гэршэлнэ.

1957 ондо наһа бараһан уран зурааша Александр Симонов мэндэ байхадаа, өөрынгөө зөөреэр Гаграда уран зурагай галерей байгуулха гэжэ бодоһон байгаа. Теэд тэрэнь бүтэжэ үгэдэггүй, элдэб бэрхэшээлтэй ушардаг һэн ха. Тиихэ үедэ Александр Фадеев уран зураашын үүсхэлые дэмжэһэн байгаа. Уран зохёолшын наһа бараһан хойно хүндөөр үбшэлһэн Александр Симонов хамаг зөөриеэ, Гаградахи зуһалангаа жэмэстэ саадтайнь, өөрынгөө зуу гаран зурагуудые, суглуулһан олон тоото уран зурагуудые, үнэтэ эдлэлээ, мүн мүнгэ зөөриеэ Грузиин уран зураашадта үгэжэ, Гаградахи энэ зуһаландам Творческо байшан, уран зурагай галерей эмхидхээрэйгты гэжэ захиһан байгаа.

Бүри урда тээнь удаан ажаһууһан Харьков хотоһоо Абхази зөөхэдөө, Харьковтахи хоёр дабхар гэрээ, мүн жэмэстэ саадаа хэлэгүй үхибүүдэй һургуулида бэлэглэжэрхёо һэн.

Мэдээжэ уран зураашын һайн һайхан үүсхэл тухай дуулаад, Александр Фадеев тэрээндэ туһалха гэжэ шиидэһэн юм. Уран зохёолшын хоёр бэшэг толилхом.

«Хүндэтэ Александр Корнилович!

Танда уран зохёолшо Фадеев, Александр Александрович, энэ бэшэг бэшэжэ байна. Ямар хэрэгээр бэшэһэнээ тайлбарилһууб.

Ростов-на-Дону хотын уран зурааша Евфросиния Николаевна Янчевская «Гамарджобис дроша» гэдэг Гагрын районно газетэһээ абтаһан статья намда эльгээгээ. Тэрэниие уншаад, Танай һайн һайхан үүсхэл тухай мэдэбэб. Та өөрынгөө бүтээһэн, мүн суглуулһан зурагуудаа горододоо бэлэглэхэ, тиин уран зурагай галерей байгуулха гэжэ шиидэһэн байгаат.

Янчевскаягай дуулгаһанай ёһоор, олониитын хэды дэмжээшье һаа, Танай дурадхал үшөө бэелүүлэгдэнэгүй ха.

Соёлой министерствын зүгһөө Танай уран зурагуудта олониитын сэгнэлтэ үгөө һаань, Танай һанаашалга бэелүүлэгдэжэ болохо гээд һананаб.

Тиимэһээ Янчевскаягай намда эльгээһэн, Тан тухай бүхы материалнуудые СССР-эй соёлой министртэ эльгээжэ, Танай һайшаалта үүсхэл хүсэндэнь оруулха асуудалые мэдэжэ шадаха хүндэ даалгахыень гуйгааб.

Элүүр энхэ хэбээрээ амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыетнай хүсэнэб.

Гарыетнай шангаар адхагша А. Фадеев 25. IV. 55 он».

Хоёрдохи бэшэгээ Александр Фадеев 1955 оной июлиин 27-до бэшэһэн байна:

«Хүндэтэ нүхэр Симонов!

Хүлисэгты, Танай нэрэ обогые мартажархёод, мүнөө яашье һанажа ядабаб. Тан тухай дуулгаһан, намайе Тантай танилсуулһан Евфросиния Николаевнагай бэшэгые бусад материалнуудтай хамта СССР-эй соёлой министр Н. А. Михайловта эльгээжэрхёо бшууб.

Минии бэшэгэй ёһоор, соёлой министрэй ямар хэмжээ абаһые өөрөө хинаагүйдөө бэеэ зэмэлнэб. Юун болооб гэхэдэ, май һарын эхеэр үбшэлжэ, һара хахад шахуу хэбтээб. Эдэгэһэн дарыдаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ, Хельсинки хото ябашооб.

Минии бэшэгэй ёһоор, соёлой министрэй ямар хэмжээ абажа байһыень мүнөө һурагшалжа байнаб. Юунэй хэгдэжэ байһые удахагүй Танда мэдээсэхэб.

Үнэн зүрхэнһөө амаршалагша А. Фадеев»...

Тэрэ үедэ уран зохёолшо Александр Фадеевэй һайшаан дэмжэһэн уран зураашын һайн һайхан үүсхэл бэелүүлэгдэһэн байгаа. Гаграда уран зурагай галерей, А. К. Симоновэй нэрэмжэтэ Творчествын байшан нээгдэнхэй.

Георгий ОСИПОВ.
(АПН).

ЛЕНИНГРАДАЙ УНИВЕРСИТЕТ— ХАРИ ГҮРЭНЭЙ ЭРДЭМТЭДТЭ

Дэлхэйн 42 ороной 500 эрдэмтэн, мэргэжэлтэн, хари гүрэнэй 40 делегаци жэл соо Ленинградай университедтэ ерээд ошоһон байна.

Лейпцигэй, Будапештын, Бомбейн, Бразилиин, Буэнос-Айресай, Гарвардын, Лондоной, Стокгольмын, мүн бусад университедүүд Ленинград хототой творческо хани харилсаатай. Ленинградай университедэй эрдэмтэд хари гүрэнэй университедүүдтэ ошожо, мүн тэндэхи университедүүдэй эрдэмтэд Ленинградай университедтэ ерэжэ лекци уншадаг, ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые хубаалдадаг, зарим асуудалаар зүбшэл заабари абалсадаг, мэргэжэл түгэс эрдэмтэдэй хүтэлбэри доро залуу мэргэжэлтэд, аспирантнууд мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг, ном һургажэлээ андалдадаг, уран һайханай коллективүүд болон спортын делегацинууд харилсан ябалсадаг байха юм.

Ленинградай университет Лоранд Этвешэй нэрэмжэтэ Будапештын университет хоёрой хоорондохи холбоон улам бата бэхи болохо байнхай.

Һаяхан Будапештын университедэй эрдэмтэдэй совет Ленинградай гүрэнэй университедэй ректор профессор Кирилл Кондратьевта Будапештын университедэй физикын эрдэмэй Хүндэтэ доктор гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгоо.

Манай университедэй эрдэмтэд Сантьяго де Куба хотын Ориентиин университедтэ туһа хүргэнэ. Совет эрдэмтэд марксистско-ленинскэ философёор, политическэ экономёор, шэнэ ба мүнөө үеын түүхээр лекци уншадаг, һуралсалай түсэб болон программа табихадань хабаадалсадаг, обществын байдал тухай заадаг багшанарта зорюулан, семинар, консультаци үнгэргэдэг байна. Ленинградай гүрэнэй университедэй эрдэмтэд Кубада багшалхаһаа гадна, экономическа кибернетикэ, статистика, ядерна физикэ, математика, хими болон бусад зүйлөөр эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулна.

Университедэймнай экономическа факультедэй коллектив Париж хотын экономическа институтай харилсаа холбоо байгуулханхай.

Ород хэлэнэй багша болохо Венгриин, Польшын олохон студентнэр манай университедэй хэлэ бэшэгэй факультедтэ нэгэ жэлэй туршада һураһан байна. Мүн Венгриин бүлэг студентнэр манай университедэй физикын факультедтэ атомна физикын мэргэжэтээр дүршэжэ байнхай.

Лондоной болон Стокгольмын университедүүдтэй, мүн Глазго, Турку хотонуудай университедүүдтэй, Токиогой «Васенда» университедтэй творческо холбоо барисаамнай һайнаар хүгжэхэ хараатай.

Мүнөө Ленинградай гүрэнэй университедтэ 80 гаран залуу эрдэмтэд, тэрэ тоодо США-гай—11, Франциин—13, Италиин—30, Финляндиин 12 залуу эрдэмтэд, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна. Тэдэниие манай мэргэжэл һайнтай эрдэмтэд хүтэлбэрилнэ.

Ленинградай университет зундаа, илангаяа июль һарада, хари гүрэнүүд худар аяншалха «Спутник» гэдэг залуушуулай уласхоорондын бюрогоор дамжуулан, Советскэ Союз ерэһэн хари гүрэнэй аяншадта ород хэлэ зааха курс жэл бүри эмхидхэдэг. 1966 оной июль һарада ород хэлэнэй курсда һурахаяа Франци, США, Дани болон бусад оронуудһаа 150 хүн ерэхэ. Ород хэлэнэй хэшээл үнгэргэхэһөө гадна, элдэб экскурсинуудые хэхээр хараалаанхайбди.

Леонид ВАСИЛЬЕВ,
Ленинградай университедэн гадаадын холбоо барисаанай проректорэй орлогшо.
(АПН).

Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ тухай Оренбургын областиин хүдөөгэй ажалшад ехэ оролдолго гаргана. Бузулукска районой Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой тарияшадай дүй дүршэл энэ асуудал шиидхэлгэдэ үүсхэлтэйгээр хандалгын жэшээ боложо үгэнэ. Зураг дээрэ: уһалуурниин системын управлениин начальник Иван Матасов (зүүн гарһаа) колхозой түрүүлэгшэ Александр Арцышевский уһалагдадаг газар дээрэ ургуулагдадаг шэниисые хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЁЛШОД, ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАД

Семинар-зүблөөнэй делегадууд дүй дүршэлөө андалдана. Зүүн гарһаа: Ц. Найданов (Шэтын областиин Агын районой автоклубые даагша), А. Д. Рудь (Приморско хизаарай автоклубые даагша) А. П. Тараканова (Приморско хизаараи автоклубые даагша).

Хүдөө нютагуудай багахан һуурин газарнуудай—колхоз, совхозуудай фермэ, бригадануудаар ябадаг соёлой шэнэ эмхи зургаан — автоклубууд бии болонхой, холо ойрын харгыда дайралдадаг болоһоор хэдыхэн жэл боложо байна.

Эдэ автоклубууд хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ ёһотойб? Тэрэниие даагша ямар хүн байхаб? Холуур һуудаг малшад, таряашадай культурна эрилтэ ямараар хангагданаб?

Зүүн-Сибириин, Алас-Дурна зүгэй области, хизаарнуудай автоклубуудые хүтэлбэрилэгшэдэй семинар-зүблөөн дээрэ эдэ асуудалнууд тушаа ехэ хөөрэлдөөн болобо.

Энэ табан жэлэй турша соо хото, хүдөөгэй ажалшадай байдал һуудалай, соёл болбосоролой илгаае усадхаха гэһэн гол шухала зорилго шиидхэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ манай эндэхи эрхэ байдалда автоклубууд ехэ удха шанартай байһаниинь ойлгосотой.

Аймаг,район бүхэндэ өөһэдынгөө онсо эрхэ байдалые харгадаа абажа, автоклубуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала гэжэ семинарта хабаадагшад онсо тэмдэглэбэ.

ТЭРЭНИИЕ ЯАЖА ЭМХИДХЭБЭЛ ҺАЙН БЭ?

Автоклубууд хүдөөгэй ажалшадай, илангаяа холуур һуудаг малшад болоод бэшэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтэ хангаха үүргэтэй. Энээнһээ гадна ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулалсадаг тухайдаа олон автоклубуудай хүтэлбэрилэгшэд хэлэһэн байна. Аймагай, районой гүйсэдхэхэ комитедүүдэй соёлой таһагай мэдэлдэ байдаг, хүтэлбэри доронь хүдэлдэг хадаа автоклубууд түсэбөө табихадаа нэн түрүүн эдэнтэеэ зүбшэдэг гуримтай. Һүүлээрнь ажахынуудта ошоод байхадаа ябаха газараа тодорхойлдог байна.

Автоклуб бүхэнэй бүридэл ямар байдаг бэ? Хүтэлбэрилэгшэ, киномеханик мэргэжэлтэй шофер—эдэ хоёр хүнһөө бүридэнэ. Долоонайман, арбаад хүнһөө бүридэһэн соёлой байшангай агитбригада гаралсадаг юм. Эдээн соо врач, парикмахер, лектор гү, али агитатор болон бусад мэргэжэлтэд байлсадаг. Имэ бүридэлтэй ябажа байхадаа автоклуб бүхэн газар газарта хүдэлмэреэ элдэб янзаар, өөһэдынгөө эрхэ байдалда тааруулан эмхидхэдэг, соёл сурталайнгаа хүдэлмэридэ элдэбын арга хэрэглэдэг юм. Эдээн тухайдаа семинарта хабаадагшад иигэжэ хөлэбэ:

СУМЦОВА—Шэтын областиин Боржын районой гүйсэдкомой соёлой таһагай гурбадахи автоклубые хүтэлбэрилэгшэ:

Манай автоклуб дүрбэн совхозуудые хангадаг. Эдээндэ һү һаалиин 4 фермэ, хонишодой 120 бригада ородог. Хүдэлмэреэ һара һараар түсэблэдэг гуримтайбди.

Гол анхаралаа ямар юумэндэ хандуулна бибди? Хүдөө ажахыда түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ гэшэые гол асуудал гэжэ тоолонобди. Энээнтэеэ зохилдуулан түсэбөө табидаг байна. Нүгөө талаһаа малшадай эхяра хараадаа абалсажа хүдэлмэреэ эмхидхэнэбди. Ямар нэгэн фермэдэ ерээд нэн түрүүн харуулан ойлгуулха зүйлнүүдыень түхеэржэ үгэдэг байнабди. «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаан» газетэ гаргадаг, уряа лозунгнуудые, плакатануудые гоёор бэшэжэ няадагбди. Фотомонтаж хэгдэнэ. Автоклубтаймнай хамта нүүдэл библиотекэ ябалсадаг. Хүнүүд номуудаа һэлгэдэг байна. Гадна яряанай журнал һонирхолтойгоор эмхидхэхэдээ хүнүүд дуратай байдаг.

Хабарай тарилгын, үбһэ сабшалгын, таряа хуряалгын үедэ хүдэлмэреэ мүн ондоогоор, энэ үе сагтань тааруулжа ябуулдаг гуримтайбди. Малай фермэнүүд дээгүүршье, полевой станууд дээгүүршье ябахадаа түрүү дүй дүршэлдэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһануудые гарганабди.

Багахан һуурин газарнуудаар ябахадаа (жэлэй эхинһээ агитбригадатаяа хамта манай автоклуб 13 һуринаар ябаа) уран һайханай тусхай үдэшэнүүдые эмхидхэнэбди. Тиигэхэдээ эрхим хонишод, һаалишад, механизаторнуудта зорюулагдана. Энээнтэй хамта ажалай һайндэр эмхидхэхэдэ ехэ һайн гэжэ дүй дүршэл харуулба. Мүнөө хабар нэгэ тиимэ һайндэр үнгэргэһэн байнабди. Тэрээндэмнай долоон жэлэй габшагайшуул—орден хайрада хүртэгшэд—хонишод олоороо хабаадаа. Эрхим хонишон, һаалишадта зорюулһан дуунууд дуулагдаһан, шүлэгүүд хэлэгдэһэн байна.

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг. Жэшээнь, кино болоод журналнуудые харуулхынгаа урда тээ лектортэ үгэ үгэжэ хөөрүүлдэг байнабди.

Холын хонишод, малшадаар ябажа байхадаа хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралтайгаар хандаха шухала гэжэ ойлгогдонхой. Юуб гэхэдэ, холуур һууһан хонишод байра байдалай талаар гомдол оруулдаг байна. Эдэ бүгэдые совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгадаг, дүүргүүлхэ хэмжээнүүдые абхуулха гэжэ оролдогдодог гээшэ. Иигэжэ хүдэлхэдэ хүнүүд автоклубые ходол хүлеэжэ байдаг.

Хүдөө ажахыда түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар оролдосотойгоор тэмсэһэн тухайдаа Примориин хизаарай Ханкайска районой автоклубые даагша нүхэр **Бурдинская**, Агын округой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой нүүдэл клубые даагша нүхэр **Жалсанов**, Шэтын областиин Кыринскэ районой автоклубые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр **Рогулин** болон бусад хэлээ.

Малай фермэнүүд, полевой станuудаар ябажа байхадаа автоклубууд үшөө нэгэ иимэ онол арга хэрэглэдэг байна. Хабарай тарилгада орохын урда тээ «Хабарай угтамжа» гэжэ һайндэр эмхидхэдэг гуримтай. Эндэ дуу дууладаг, шүлэгүүдые уншадаг, элдэб богони зохёолнуудые гүйсэдхэдэг байна. Имэрхүү хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг тухайдаа Амарай областиин Серышевскэ районой автоклубые даагша нүхэр **Мухин** хэлэбэ.

ТЕХНИЧЕСКЭ ХЭРЭГСЭЛ — ХҮСЭТЭ ЗЭБСЭГ

Мүнөөнэй үе сагта техническэ хэрэгсэлнүүдгүй соёлшон гээшэ буугүйгөөр дайнда ороһон солдадтал адли болоно. Ганса магнитофон абаад үзэе. Техническэ энэ хэрэгсэл хадаа соёлшоной гарта тон ехэ туһатай зүйл болоно. Багахан тэбхэр энэ хайрсаг зарим ушарта бүхэли агитбригадые һэлгэдэг шадитэйл. Юуб гэхэдэ, колхозой гү, али совхозой центртэ бөлоһон ехэ концерт лентэдээ бэшээд, холын малшанайда срэжэ магнитофониие табихада ямар һайн бэ. Холын малшад концерт хараһан мэтэ болодог байна. Энээн тухайда семинарта хабаадагшад ехэ халуунаар хэлэһэн байна.

М. Г. АХМАДУЛИН—Зэдын аймагай Ториин соёлой байшангые даагша.

Манай байшангай дэргэдэ автоклуб хүдэлжэ байдаг. Малшадые хангадаг үүргэтэй. Соёлоймнай байшангай дэргэдэ методическа кабинет бии. Эндэмнай элдэбын хэрэгсэлнүүд элбэг. Гурбан ажахые хангадаг байнабди. Эдээндэмнай 17 клуб бии. Клубай эмхи зургаангүй багахан һуурин газарнуудшье олон даа. Холын малшад—мал шахагшад бүришье таруугаар ажаһуудаг. Тэдээндэ машинаар хүрэхын аргагүй. Тиимэһээ хазаар морёор ошодог байнабди. Элдээнэй культурна эрилгэ хангахын тулада элдэб онол арга хэрэглэгдэнэ. Нэн түрүүн техническэ хэрэгсэлэй һайн байһые онсолон тэмдэглэхэ шухала. Элдэбын дуу, концерт лентэдэ бэшэжэ абаад, Ара-Ториин малшадта абаашажа, дуулуулхаш. Үгышье һаа, совхозойнгоо центрһээ аяар 150—200 модоной газарта байһан малшад гэр булынхидөө үхи хүүгэдээ һанаад байхадаа манда захил хэдэг: һамгамни дууша юм, нэгэшье һаа, дуу дуулаг, үхибүүдни дуугараг, тэдэнээ хэмгүйгөөр һанааб гэжэ нэгэ үхэршэн намда захяа һэн. Теэд һүүлээрнь ерэхэдээ тэрэнииень дүүргэһэн байгаабди. Тэрэ үхэршэн ятараа баярлаа гэхэбибди. Холын малшад баһа элдэбын эрилтэ захил хэхэдэнь тэрэнииень бэшэжэ абаад, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ дамжуулагдадаг байна. Иигээд байхадаа ганса магнитофониие абахада, ямар ехэ хэрэг бүтээнэ гээшэб.

Фотоаппарат, патефон болон бусад техническэ хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг байнабди. Үнгэтэ газетэ, сатирын хуудаһа гаргаад, фильмскопоор табихада ехэ һонирхолтой байдаг. Эдэ бүгэдые соёл сурталай хүдэлмэридэ хэрэглэхэдэ, үрэ нүлөө ехэтэй болтоно гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Техническэ хэрэгсэлнүүдые соёл сурталай хүдэлмэридэ хэрэглэхэ тухай нүхэр **Маслов** (Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин управлениин начальник), нүхэр **Жалсанов** (Агын округ), нүхэр **Филиппов** (Зэдын аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таһагые даагша), нүхэр **Шишкина** (Хабаровска хизаарай методическа кабинедые даагша) болон бусад хэлэһэн байна.

Автоклубуудай хүдэлмэри һайжаруулха тухай хүнүүд һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэһэн байна. Районуудай кинофикациин таһаг соёлой таһаг хоёрые нииднүүлээгүй һаа, хоорондохи харилсаань һайжаруулха шухала гэжэ олон хүн хэлэбэ. Автоклуб—машинанууд техническэ талаараа тиимэ һайн бэшэ, муу харгыда таарамжагүй гэжэ хэлсээ.

Семинарай һүүлдэ хүнүүд автоклубуудай гоёолто, түхеэрэлгэтэй танилсаһан, агитбригаданuудайнь концерт хараһан байна. Соёлой шэнэ эмхи зургаан болохо—автоклубуудай түрүүшын ажал хэрэгэй дүй дүршэл хаража үзэхэ талаар энэ семинар ехэ туһатай, һургаалтай байхань лаблай.

Д. ЖУГДУРОВА.

Зүүн-Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй нүүдэл автоклубуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар-зүблөөнэй заседаниин зал соо.

Семинар-зүблөөнэй делегадууд забһарлалгын үедэ. Зүүн гарһаа: Л. Н. Крисанова (Красноярск), В. Т. Безбожный (Эрхүү), А. Я. Евдотюк (Шэтэ), Б. С. Ричинов (Буряадай АССР), О. С. Шишкина (Хабаровск), В. Г. Мухин (Амарай область), А. А. Бурдинская (Приморско хизаар).

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ТУҺАТАЙ ЗҮБЛӨӨН-СЕМИНАР

Буряадай АССР-эй сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн-семинар Улаан-Үдэ хотодо байгша оной июниин 27—30-най үдэрнүүдтэ боложо үнгэрбэ.

Тус зүблөөниие Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр К. Л. Барьядаев тобшохоноор үгэ хэлэжэ, нээһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад «КПСС-эй XXIII съезд ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй зорилгонууд» тухай республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр А. У. Хахаловай дэлгэрэнгы элидхэл шагнабад. Хүдөөдэхи ажахын болон соёл культурын барилганuудые ударидаха талаар нютагай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай хэһэн хүдэлмэриин амжалтанууд тушаа, мүн дутагдалнууд тухай элидхэл дотор үргэнөөр тэмдэглэгдээ. Шэнэ эрхэ байдалда, илангаяа партиин XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ, Соведүүдэй ябуулха эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашаднь һайжаруулха талаар үндэһэн зорилгонууд тодорхойлон заагдаһан байна.

Колхоз, совхозуудай ниитын ажахые болон хүдөө нютагуудтахи соёл культурые хүгжөөхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар эрхим үрэ дүн туйлаһан сомоной, поселково Соведүүд яһала олон. Тэдэнэй тоодо Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналей (түрүүлэгшэнь нүхэр Марков). Хориин аймагай Дунда-Худанай (түрүүлэгшэнь нүхэр Жамсаранов), мүн Ивалгын, Хэжэнгын, Хонхолын болон бусад сомоной, сельскэ Соведүүд оролсоно гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Бага-Куналейн сельскэ Совет өөрынгөө нютагай «Победа» колхозой ниитын ажахые хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ, соёл культурын, ажаһуудалай зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Энээнэйнь ашаар тус колхоз гүрэндэ маха, һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлээ, үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ даалгабариие мүнөө 1,5 дахин үлүүлэн дүүргээ. Тус Соведэй,мүн хүдөө ажахые эрхилһэн саг үргэлжын комиссиин, депутадуудай эдэбхитэйгээр ажаллаһанай эсэстэ хабарай тарилга эрхимээр үнгэргэгдөө. Машина, техникэ заһабарилха, үтэг шэбхэ полидо зөөхэ, тараaха, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ажалшадай ажаһуудалай хангамжые һайжаруулха, механизаторнуудые бэлдэхэ, хэһэн ажалай шанар шалгаха—эдэ бүхы шухала хэмжээнүүд Бага-Куналейн сельскэ Соведэй, тэрэнэй гүйсэдкомой, депутадуудай саг үргэлжын анхарал, хиналта доро байһан. Мүнөө «Победа» колхозой гэшүүд ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэнэ. Таряанайнь ургаса һайн.

«Победа» колхозой гэшүүд, Бага-Куналей тосхоной интеллигенци хүдөө нютагаа үзэмжэтэй һайхан болгохын түлөө республика дотор социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэһэн үүсхэл нёлондо гаргаһан юм. Тэрэ үүсхэлынь республикын бүхы нютагуудаар хаа хаанагүй дэмжэгдэн, совет засагай 50 жэлэй ойн баярые һайнаар угтахын түлөө ехэ юумэн энэ үе соо хэгдэһэн, хэгдэжэшье байна. Тиин гэһэйш Хяагтын аймагай Алтайн, Хяагтын-Адагай, Бэшүүрэй аймагай Заганай сомоной, сельскэ Соведүүд ямаршье эдэбхи үүсхэлгүй хүдэлнэ гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэһэн байна.

Хүдөөгэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлые андалдан, эдэбхитэйгээр үгэ хэлээ. Соведүүдэй, гүйсэдкомуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа һанамжа дурадхалнуудые оруулаа.

Гурбан үдэр үргэлжэлһэн семинар дээрэ нютагай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр туһатай һонин олон лекци, элидхэл, хөөрэлдөө шагнаһан байна. Тусхайлбал: шэнэ табан жэл дотор хүдөө ажахын хүгжэлтэ, ургаса дээшэлүүлхэ, малай ашаг шэмые ехэдхэхэ онол арганууд тухай; үзэл сурталай асуудалаар партиин XXIII съездын шиидхэбэри; хүдөөгэй ажалшадые худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулгада нютагай Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ тушаа; Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар нютагай Соведүүдэй зорилгонууд гэһэн мүн бусад олон шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөө. Эдэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые КПСС-эй обкомой, Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, Госпланай, министерствэнүүдэй, прокуратурын болон республикын бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд үнгэргэһэн байна.

Шэнэ магазинууд

Кооператорнууд абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Хориин аймагай Тээгдэ тосхондо, Мухар-Шэбэрэй аймагай түбтэ нэжээд магазин баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэшэлэн Загарайн аймагай Үнэгэтэй, Кабанскын аймагай Исток, Бэшүүрэй аймагай Бичүүгэ, Прибайкалиин аймагай Нестерево, Троицк тосхонуудта магазинууд баригданхай. Тиихэдэ Загастай тосхондо шэнэ столово баригдажа, ашаглалгада угтэбэ.

ХҮНҮҮДТЭ УҺА ҮГЭГШЭ

БУРОВОЙ мастерай тушаал хүшэршье һаа, хүндэтэй юм. Имэ тушаалтай хүн бригадые даагша, тиимэһээ хүмүүжүүлэгшэ, мүн техническэ хүтэлбэрилэгшэ байха ёһотой. Уһа абаха нүхэ малталгые һайн мэдэхэһээ гадна, хаана, ямар газарта малтажа болохые тухайлха шухала. Мүн бригадынгаа гэшүүдтэ хэхэ ажалынь тодорхойлон заажа үгэхэ, даалгаха, материалаар хангаха уялгатай. Мастерай өөрынгөө уялга, тушаал дүүргэжэ, бригадые эдеэ хоолоор, материалаар саг соонь хангажа байгаа һаань, бригада даабаряа дүүргэжэ шадаха юм.

Имэ бригаданууд олонхи ушарта хээрэ, гэр булэһөө ондоо тээ ажалладаг. Тиимэһээ хүн бүхэндэ ажаллаха таатай зохид арга байгуулха шухала. «Бурводстрой» гэжэ барилга-хабсаралгын управлениин Павел Васильевич Гонтарь гэгшын даадаг бригада һара, квартал, жэл бүхэндэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг. Тэдэнэр долоон жэлэй даабариие зургаан жэл соо дүүргэһэн юм. Шэнэ табан жэлэй эхинһээ хойшо мүн лэ амжалтатай ябажа байна. Тус бригадынхид энэ жэлдэ Зэдын аймагай ажахынуудта ажаллана. Тиихэ зуураа 8 скважина малтажа, ашаглалгада тушааһан байна. Энэнь тэдэнэй жэлэй даабариин гурбанай хоёр хубинь гээшэ.

Нүхэр Гонтарь арбан жэлэй хугасаада бригадые даагшын тушаал һайнаар дүүргэжэ ябана. Тэрэ бригадынгаа эзэн, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэгшэ, тэдэнэй ахамад нүхэр болонхой. Тиимэһээ бригаданнь даабаряа ходо амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Олон жэл соо эрхим һайнаар ажаллажа ябаһанайнгаа түлөө «Ажалай шэн габьягай түлөө» медаляар тэрэ шагнагдаа. Уһа гаргагшад партиин ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хубидаа оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Н. ЖУКОВ,
«Бурводстройн» СМУ-гай тусхай участогай начальник.

АЛТАНГЭРЭЛ

СПИДОМЕТР часай 60 модо харуулна. Танил гүбээнүүд жэргэшэн үнгэрбэ. Эндэ, тэндэ хадын хяра оройгоор абар табар хуһан модод харагдана.

Аян замай хэдэн үдэр үнгэрөө. Урдань—түрэл гэр, бүлэтэеэ уулзалга. Харин тойроод нюдэ алдама тала дайда. Уняартан дунгиижа байгаа үргэн дэлюун талын дундуур ябахада, юундэшьеб зүрхэ сэдьхэлшни баяраар халяад, хоолой мэдүүлэн дуулаха дуран хүрэдэг.

Эгээл тиимэһээ Лувсансамбу Алтангэрэл гэжэ нэрэтэй бишыхан басаганайнгаа дуратай дууе дуулана. Халта гунигтайшье шэнги һаа, шогтой хүхюун дуун. Энэ хадаа эсэгынь ходо мордодог холын харгы зам тухай дуун лэ. Үнинһөө хойшо жолоошоноор хүдэлхэдөө, хэды олон харгы замуудые гаталан гарааб? Бишыхан Алтангэрэл инаг хайрата эсэгээ хүлеэн, үшөө хэды олон үдэр хоногуудые үнгэргэхэ гээшэб?

«ГО-10-21» номертой бензовозой кабинын урда шэл дээрэ зурагдаһан зургаан улаан одохон толорно. Капитальна заһабари хэнгүй, зургаан зуу мянган модоной зай гаталхаб гэжэ Монголой үүсхэлшэ жолоошон, Ажалай баатар, Арадай Ехэ хуралай депутат Лувсансамбугай уялга абаһан үдэр эдэ одохонууд бии болоһон. Мүнөө һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха сагынь дүтэлөө: ойройдоо хори мянган модон үлөө...

Лувсансамбугай зүрхэ сэдьхэлдэнь дүтэ Монгол һайхан орон соогуураа түрүүшын модо гаталһанһаань хойшо ехэ саг үнгэрөө. Энэ хугасаа соо ехэ юумэ хараа. Хараһан, үзэһэн юумэн тэрэнэй зүрхэ сэдьхэл баясуулдаг. Ухаатай сэсэн, һонор хурса харасатай энэ хүн урин налагай зантай юм.

...Баяд, ноёдой хүшэр хүдэлмэридэ дарагдажа, эсэгынгээ наһа барахадань, Лувсансамбу ойройдоо таба наһатай үлэһэн. Уданшьегүй эхэнь Лувсансамбугаа хүбраг болгохо гээд дасан абаашаба.

— Би хүүгэдэй эугаа гээшые мэдээгүй хүм,—гээд Лувсансамбу хөөрэнэ. — Дасанда оог хашхараанһаа, альган тараһаа бэшэ юушье үзөөгүйб. Тиигээд эндэһээ зугадахые шиидээ һэм. «Лама болохо дурагүйб, тэдэш булга худалша зон» гэжэ хэлэһэнэйм түлөө үхэхэ туйлдам хүрэтэр сохёо бэлэй. Тэрээнһээ хойшо сээжэдэм, нюргандамни гүбэгэр һорьбонууд үлэшэнхэй.

Лувсансамбу борьбо дээрээ бордонходоод, малшадтай хамта ажаллаһан, хамхуулдал адляар иишэ тиишээ орон соогуураа нүүжэ ябаһан байгаа. Эгээл эндэ, үргэн дэлюун талада, холын харгы замда дурлаһан юм.

— Эдир залуу, эрэлхэг зоригтой нэгэ хүбүүн манайда бии һэн. —гэжэ Лувсансамбу хөөрэнэ.— — Тэрэ олохон һонирхолтой юумэ намда хөөрэжэ, бүмбэрсэг дэлхэйе тад ондоо нюдөөр хараха шадабари олгоо, үзэг бэшэг заагаа бэлэй. Нэгэтэ балай харанхы һүни нүүрай эрьедэ, түүдэгэй дэргэдэ һуубабди. Одо мүшэд, атарлан бэлшэһэн хонидтол, огторгойдо тарашанхай, аниб-ониб гэлдэн эмнилдэнэ. Хирэ-хирэ болоод лэ, юунһээшьеб жэгшэн айһан морид үүрһэнэ. Ямаршье хурдан хүлэгые ахижа гараха «гүмэр морин» дэлхэй дээрэ бии юм гэжэ тиихэдэ аха нүхэрэйнгөө (Загдсүрхи гэжэ нэрэтэй бэлэй) хөөрэһые мартагшагүйб...

Лубсансамбу 1933 ондо, арба найматай хүбүүн ябахадаа, Монголой ниислэл хото—Улаан-Баатар ерэһэн, Эндэ автомашинануудые түрүүшынхеэ хараа. Транспортын баазада аккумуляторщигай туһалагша боложо оробо. Һүбэлгэн бэрхэ хүбүүндэ анхарал хандуулжа, ном үзэхыень дурадхаа һэн ха.

— Түбхын түрүүн машина жолоодон һуухадаа, юун тухай шэбшээ гээд һананаш?—гэжэ Лувсансамбу, ногоон үнгэтэй шаажан аяга сооһоо сэгээ гүдамхин байжа, асууба. —Зүрхэмни амаараа гарашахагүй юм гээбы даа гэжэ һанаа һэм...

—Германиин фашизмтай Советскэ Союзай хэһэн агуу ехэ дайнай һүүлээр,—гээд Лубсансамбу хөөрөөгөө үргэлжэлбэ,— олохон совет жолоошод капитальна заһабари хэнгүйгөөр машинаяа ашаглаха сагаа арьбадхан дээшэлүүлдэг гээд уншаа һэм. Тиин бишье туршаад үзэхэ гэжэ шиидэбэб. Энээнэй тула совет үүсхэлшэдэй заабаринуудые хэдэ дахин уншаха, Монголдо хүдэлжэ байһан ород жолоошодтой хөөрэлдэхэ ушартай болоһомни элитэ.

Капитальна заһабари хэнгүй, машинаараа зуу мянган модо гаталха уялга абаһан Лувсансамбугай үүсхэл тухай мэдээсэл арадай засагта Монгол орон соогуур сахилгаан түргөөр тараба.

— Иимэ ушар 1952 ондо болоо һэн,—гэжэ Лувсансамбу домоглон хөөрэнэ.—Хойто, саада жэлнүүдтэнь ажабайдалдам хоёр тон шухала, баяр жабхалантай ушарал болоһон юм. 1953 ондо намайе Арадай Ехэ хуралай депутадаар һунгаһан. Баһа хожомынь Монголой Арадай—революционно партиин зэргэдэ абтаа һэм.

Коммунист, Монголой парламентын депутат Лувсансамбу түрэл орон соогоо олондо мэдээжэ хүн. Республика дотороо түрүүн капитальна заһабари машинадаа хэнгүй, хахад миллион модоной зай гаталаа. Туйлаһан амжалтаараа сэдьхэлээ ханаад байнгүй, зургаан зуу мянган модо гаталхаар эрмэлзэһэн байна.

— Гол ошохомнай гү?—гэжэ Лувсансамбу намда дурадхаба.

Туула гэдэг харьялаа түргэн урасхалтай гол юм. Саада талаДань, һая һуулгагдаһан сэсэрлигэй саана, шулуугаар баригдаһан байшан гэрнүүдтэй Улаан-Баатар хото наранай гэрэлдэ яларан байдаг. Ехэ талмайн тэг дунда үндэр гэгшын табсан дээрэ—моритой хүн. Урагшаа, зол жаргал тээшэ дабшана. Энэнь Ленинииие хараһан хүндэ, тэрэнэй шаби—Сүхэ-Баатарта табигдаһан хүшөө. Эндэ дүтэхэнэ правительствын байшан тобойн һуудаг. Энээн соо болодог, МНРП-гэй съезднүүдтэ, парламентын сэссинүүдтэ Монголой гүрүү хүбүүд, басагад шэнэ байдал зохёолгын асари ехэ түсэбүүдые хараалдаг юм.

Уһан шолшорон урдана. Лувсансамбу голой харьялаа түргэн урасхалые хараад, юуншьеб тухай шэбшэн, дуугай зогсоно. Голой урасхал бэшэ, харин заха хизааргүй харгы зам тэрэнэй үмэнэ харагдаһандал болоно ха. Энэ замаар ябажа, Монголой бүхы заха булангуудта хүрөөд, ундад зонтой баяр жэбхэлантайгаар хөөрэлдэнэбди.

— Ойлгоно гээшэ түш,—гээд тэрэ хон-жэн байдалые дорьбообо. —Хэдэн жэлэй урда тээ Нарата нуга гэдэг гоё һайхан нютагта хүрөө һэм. Энэ нютаг дурыемни ехэтэ татаа. Арюун һайхан наран. Һүмбэр ууланууд... Айл бүхэн баян бардам, зол жаргалтай ажаһууна. Уданшьегүй басагатай болобобди. Тэрээндээ Алтангэрэл гэжэ нэрэ үгөө һэмди. Энэмнай дэмбэрэлтэйхэн нэрэ гээшэ. Тэрэнэй хүн зондо ходо баяр асаржа байхыень хүсэнэб. Мүнөө бидэ, монгол арад, амгалан тайбан, жаргалтай ажаһуунабди. Үнэн хани нүхэдтэйбди, ехэ уг зорилготойбди.

Монгол коммунист Лувсансамбугай хэлэһэн эдэ үгэнүүд ажабайдалай үнэн зүбые гэршэлэн харуулна. Хани нүхэрэйм басаганай—Алтангэрэл гэжэ һайхан нэрэтэй бишыхан басаганай ажаһуудаг энэ орон—Монголой Арадай Республика баяр баясхалангай, зол жаргалай, эрхэ сүлөөгэй, зохёон байгуулхы ажалай элшэ туяагаар толорон байнал!

В. БОРИСОВ.
(АПН).
Улаан-Баатар—Москва.

ЮГОСЛАВИИН КОММУНИСТНУУДАЙ СОЮЗАЙ ЦК-гай ПЛЕНУМ

Югославиин Коммунистнуудай союзай ЦК-гай IV пленум июлиин 1-дэ нээгдэжэ, СКЮ-гэй генеральна секретарь Иосип Броз Тито үгэ хэлээ. Гүрэнэй аюулгүйе сахилгые хүтэлбэрилгын органуудта хазагайралгануудай гаргагдаhантай дашарамдуулагдан, эдэ асуудалнуудые мүрдэхын тулада партийно-гүрэнэй комисси hаяшаг байгуулагдаа hэн. Өөрынгөө хүдэлмэри тухай комисси пленумдэ тоосоогоо хэхэ гэбэшье, мүрдэлгэ үшөө хүсэдөөр дүүргэгдээгүй байhаар гээд Тито хэлээ. И. Б. Тито саашань нигэжэ мэдүүлээ. Ранковичой гол хүтэлбэрилэгшэнь байhан гүрэнэй аюулгүйе сахиха орган 20 жэлэй турша соо өөрынгөө hанаашаар ябуулга хэдэг, партиин зүгhөө хинагдадаггүй байгаа.

Дайнай үедэ, мүн тэрэнэй hүүлээр ангиин болон бусад дайсадые усадхалгада ороной аюулгүйе сахиха органуудай дүүргэhэн үүргые тэмдэглэхэ зуураа, алдуу эндүүнүүд, мүн «угаа ехэ хазагайралтануудай» эдэ органуудта гаргагдадаг байhаниинь мүнөө үедэ элирүүлэгдээ, энээнhээ уламжалан СКЮ-гэй VIII сьездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ hаад бэрхэшээлнүүд тохёолдуулагдадаг байгаа гээд И. Б. Тито онсолон тэмдэглээ. «Ганса нэгэн хүнүүд тухай бэшэ, харин можо болоhон бүлэгэй тэмсэл, засагай түлөө тэмсэл тухай» эндэ хэлэгдэнэ гээд тэрэ саашань тэмдэглэhэн байна.

Парти доторхи байдал гуримшуулан hайжаруулха тухай, партида гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудай зүгhөө баалалта хэдэг, өөрыгөө обществын дээдэтээ табихые hэдэдэг байдалые усадхаха тухай асуудал И. Б. Тито табяа.

Гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудтахи байдалые, хүтэлбэриинь онол аргануудые болон албанайнгаа эрхые хэтэргэхэ үзэгдэлнүүдые Югославиин Коммунистнуудай союзай Центральна Комитет пленум дээрээ зүбшэн хэлсээд, гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудые дары түргэнөөр шэнэдхэн хубилгажа оролхые hанамжалан дурадхаа гээд ТАНЮГ агентство мэдээсэнэ.

Гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудай хүдэлмэриин түлөө сэхэ харюусалгатай байhан С. Стефанович пленумэй шиидхэбэреэр СКЮ-гэй ЦК-гай составhаа гаргагдаа, мүн Югославиин Коммунистнуудай союзhаа гаргагдаа. Союзна гүйсэдхэхэ суглаанай гэшүүнhээ тэрэниие гаргахыень Союзна суглаанда СКЮ-гэй Центральна Комитет hанамжалан дурадхаhан байна.

СКЮ-гэй ЦК-гай болон ЦК-гай гүйсэдкомой гэшүүдhээ А. Ранкович гаргагдаа. Республикын вице-президентын тушаалhаа тэрэниие сүлөөлхэ тухай асуудалые Союзна суглаан хаража үзэхэ ёhотой. Гүрэнэй аюулгүйе сахиха органуудай хүдэлмэриин түлөө политическэ харюусалгатай байhан дээрэhээ эдэ тушаалнуудта саашадаа тэрэ үлэжэ шадахагүй гээд пленумэй шиидхэбэри соо тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Үеэтэй хөөрэлдөөн

Франциин Республикын Президентын албанай хэрэгээр СССР-тэ айлшалха үедэнь хэгдэhэн франко-совет хэлсээнүүдэй үрэ дүн,— дэлхэйн хани ба харшашье хэблэлэй сэгнэлтын ёhоор,— уласхоорондын ехэ удхатай хэрэг болоно. Шэнжэлэгшэд ба дипломадууд, политигууд болон түүхэшэд эдэ уулзалга хангаhан ушар байдалые, Европо доторхи харилсаа хубилгаха, бүхы дэлхэйн политическэ оршон байдалда нүлөөлхэ талаар ямар удха шанартай байhыень удаан саг соо тэсэбэритэйгээр, нарин нягтаар шэнжэлхэ, шудалха байха. Шиидхэгдэхэнь бэрхэтэй гү, али үгэеэ ойлголсолгын түйлагдаха сагайнь үшөө болоодүй асуудалнуудта анхарал хандуулха гэжэ хархис хэблэл али болохоор оролдоно. Тиихэдээ өөhэдын хараа бодолой тогтууригүй түлюур байhыел элишэлнэ гээшэ. Үнэн юумэн үнөөрөө үлэдэг. Энэшье ушарта гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ бүтэмжэтэй арга бэдэрэлгын талаар СССР-эй, Франциин правительствануудай зохихо жэшээ харуулhаниинь шухала байна. Заримшье асуудалнуудые шиидхэхэ гэhэн hэдэлгэ амжалтатайгаар дүүрээ. Совет-франциин хамтын деклараци — хоёр талынгаа хүсэл эрмэлзэлые ойлгохо, хүндэлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй энэ документ — тиимэ амжалтын түйлагдаhые гэршэлнэ.

Олохон шэнжэлэгшэдэй hанамжын ёhоор, франко-совет хэлсээнүүдэй удха шанарынь хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хоёр ороной хараа бодолой ойртоhон гү, али тулалдаhан тушаа тусхай документнүүд дотор бэшэгдэhээр, хэлэгдэhэн үгэнүүдээр хизаарлагданагүй. Вашингтоной харша, хободог хамаархалгые Баруун Европодо дурагүйтэдэг болоно байhые, американска сэрэгшэдэй хорото хархис, түримхэй хараа бодолтой холбоогүй, бэеэ даахан политика баримталан бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг болоhыень генерал де Голлиин айлшалалга эли тодоор гэршэлээ гээд тайлбарилагдана. «Париж Москва хоёрой» хоорондын амжалтатай хөөрэлдөөн өөhэдын, Европын хэрэгүүдые зүбшэлхын тула Европын гүрэнүүдэй конференци зарлаха гэhэн Советскэ правительствын боломожо олон шэнэ хүнүүдэй hайшаалаар угтагдаа.

Франциин Президентын энэ айлшалалгын Вашингтондо дураа гутаха ябадал үүдхэhэниинь элитэ. Тиихээ тиитэрээ энэ айлшалалгын түгэсхэл НАТО-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдhээ Франциин сэрэгүүдые гаргажа эхилhэн ябадалтай тудалдаба. Гэхэ зуура, Баруун Германиин реваншистнуудай дундаhаа хүйтэн дайнай хюура баригшад, мүн «улаанай аюул» гэhэн үгэнүүдээр айлгаха hүрдөөхэ гэжэ оролдодог тон хархис этэгээдүүд Вашингтоной гэмэртэшүүлэй гэгалдээнтэй ниилэн нэгэдэбэ. ФРГ-гэй агсан канцлер Аденауэр американска номнолой яршаг шашалгые дэмжэн, баруун тээхи оронуудай нэгэдэхые дурадхана, «Москвагай нүлөөн доро орожо болохо» байhан «аюулhаа» Франци ба Италиие hэргылүүлнэ. Эдэ хүндэеэ бууряhан нүхэсэгшэдэй дунда Англиин оборонын министр Денис Хиль гэгшэшье оролсонхой байшоо. Франциин Президентын политикые буруушаан, хараал шэрээл табина. Зүгөөр Англиин министр болгоомжогүй үгэ хэлэhэнэйнгээ түлөө партиин талаар өөрынгөө нүхэдтэ ехээр зэмэлүүлээд, хүлисэл гүйжа тусхайлан мэдүүлхэ баатай болобо. Тиигэбэшье тэрэнэй хэлэhэн үгэhөө мэдэхэдэ, Англиин лейборис партиин мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хайшаа хэлбэрижэ байhаниинь эли болоно.

Гэхэ зуура, эдэ мэтын добтолгонуудhаа ехэ үрэ гаранагүй. Генерал де Голлиин айлшалалгын ба Москвада хэhэн хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүд уласхоорондын орёо асуудалнуудта СССР-эй, Франциин правительствануудай тон харюусалгатайгаар хандадаг байhанай гэршэ болоно. Европоhоо гадна, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб эетэй, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала туhа нэмэри болохо байха гэжэ ушар ёhо мэдэхэ хүнүүд сэгнэнэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр Поль Мартин нигэжэ мэдүүлээ: Президент де Голлиин Советскэ Союзда айлшалhан ушар Европые эблэрүүлгэдэ туhа хүргэхөөр үгэеэ ойлголсохо, харилсаагаа hайжаруулха найдабари олгоно. Таарамжатай харилсаа холбоо хэхэ ябадалда hаад ушаруулхагүй оршон байдал Европодо хангаха гэhэн Франциин Президентын «ехэ, болохотой хүсэл эрмэлзэлые», Канада хубаалдан дэмжэнэ гэжэ министр Поль Мартин хэлэбэ.

Алуур дээрмээ улам дэбэргэнэ

СССР Франци хоёрой московско хэлсээнүүдэй амгалан удха шэнжэтэй байхадань, харин американска сэрэгшэдэй гаргаhан хорото муухай шэнэ аашанууд — Вьетнамай Демократическа Республикын ниислэл хото Ханойн оршон тойрондохи hуурин тосхонуудые, оронойнь ехэ порт болохо Хайфон хотые ехээр бомбодоhон ябадал илангаяа жэгшүүритэй муухайгаар харагдана. Энээниие зорюуталан хэгдэhэн, уридшалан хараалагдаhан агаарай алуур дээрмэ, вьетнам арадта эсэргүү түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэhэн шэнэ ааша мүн гэжэ дэлхэйн олониитэ сэгнэнэ.

Советскэ правительство тусхай мэдүүлгэ тунхаглаа. Тиихэдээ ДРВ-дэ эсэргүү добтолгонуудай саашадаа бүри ехээр бомбодохо түсэбүүдэй «онсо аюултай» байhан тухай, хэдэн зуун мянган хүнүүдэй ами наhанда хоро хүргэhэнэйнгөө түлөө, Индохитад тушаа женевскэ хэлсээнүүдые, уласхоорондын эрхын ёhо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэhэнэйнгээ түлөө американска правительствын харюусаха тухайдань хэтэрhэн милитаристнуудта шанга hануулга хэбэ.

Эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэгшэ вьетнам арадта шухала бүхы туhаламжа үзүүлдэг байгаабди, үзүүлхэшьебди гэжэ Советскэ правительство Холбоото Штадуудта мүн лэ hануулба.

Американска дээрмэшэдэй зэрлиг муухай шэнэ аашануудынь ушар ёhо мэдэхэ бүхы хүнүүдэй дунда ехэ зэбүүрхэл, буруушаал үүсхэнэ. Швейцариин «Сюисс» газетын шэнжэлэгшэ Бом гэдэг нигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: «Политикын талаар абажа харабал, энэ галзуу ябуулгань — хэhэн ба хиналта дороо барихабди гэжэ найдадаг хүнүүдэй эрхэ мэдэлhээ гараhан, балмад галзуу ааша болоно. Тэдэниие улам саашань татажа байха».

Бусад асуудалнуудаар американска сэрэгшэдэй политикые богоол ёhоор дэмжэдэг хүнүүд, США-гай ханинаршье Ханой ба Хайфондо дээрмэшэн гуримаар добтолhыень гэмтэ ябадал гэжэ тоолоно. Великобританиин премьер-министр Гарольд Вильсон общинануудай палатада үгэ хэлэхэ зуураа, минии правительство Вьетнамда эсэргүү американска дайе hайшаадагшье hаа, энэ бомбодолгоhоонь «хуулита гуримаар холодоно» гэжэ мэдүүлхэ баатай болоо. Вьетнамда эсэргүү американска түримхэй ябуулгые дэмжэхэеэ Вильсон огтолон болихо ёhотой гэжэ парламентын олохон гэшүүд Англиин палатын ехэ шуугаатай заседани дээрэ мэдүүлбэ. Вьетнамда эсэргүү американска политикаhаа бүрин зайсахыень правительствая урялжа, общинануудай палатада дурадхагдаhан резолюци доро оройдоо нэгэ сүүдхын турша соо парламентын 100 гаран депутадууд — лейбористнууд, либералнууд гар табяа.

Дай hүжэрөөхэ гэhэн политикые сэхээр бэшэшье hаа, дуугайшагаар буруушаадаг ябадал (колониальна, империалис дарлалтаhаа hаяхан мултарhан оронуудhаа гадна) капиталис гүрэнүүдэйшье албан тушаалтадай дунда үзэгдэдэг болонхой.

Иимэ болоод байхадань, политическэ талаараа США-гай бүри ехээр гансаардалгые зайсуулхын, хараа бодолыень бусадай дэмжэжэ байhан хэбэр үзүүлхын тула американска дипломати угаа ехэ оролдолго гаргана. Энэнэй тулада элдэб эсын асуудалнуудтай, янза бүриин тушаалтадай хабаадаhан суглаа зүблөөнүүдые эндэ тэндэ үнгэргэнэ.

СЕАТО, АНЗЮС гэхэ мэтын сэрэгэй-политическэ бүлэглэлнүүдээр дамжуулан, Зүүн-Урда Азидахи политикыень hайшаадаг байhанай хэбэр шэнжэ үзүүлхэ гэhэн hанаашалгаhаа Вашингтоной ноёд арсаагүй байhаар.

СЕАТО гэдэг бүлэглэлдэ США, Англи, Франци, Австрали, Шэнэ-Зеланди, Филиппин, Таиланд, Пакистан ороhон юм. Энээнhээнь харахада, Зүүн-Урда Азиин арадуудые үргэнөөр түлөөлhэн нэгэдэл гэжэ тоолуулха гэдэг СЕАТО-гай hэдэлгэ үндэhэ баримтагүй байна. Энэ бүлэглэлые империалис гүрэнүүд толгойлдог, тэндэхи оронуудые мүн лэ Америкын хүлhэнэй дахуулнууд гү, али дулдыданги зонхилогшод түлөөлhэн нэрэ зүүдэг. Иимэ нэгэ ушар тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ бүлэглэлдэ хабаатай, хүн зоноор эгээл олон орон болохо Пакистан hүүлэй үедэ онсо эдэбхи гаргахаяа болинхой. Франци тушаа хэлэбэл: июниин 27-hоо 29 хүрэтэр Австралиин ниислэл Канберрада үнгэрhэн СЕАТО-гай соведэй сессидэ энэ ороной министр бэшэ, харин адаглагшань хабаадаhан аад, американска делегациин нүлөөн доро бэлдэгдэhэн коммюникедэ гар табихаяа арсаа. Энэ коммюнике доторхи олохон зүйлнүүдые буруушааха болобошье, юрэл «ойндоо» абаха байнаб гэжэ Пакистанай делегат мэдүүлбэ.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ харахада, Канберрадахи сессидэ хабаадагшад Таиландын байдал тушаа асуудалда гол анхаралаа хандуулhан байна. Юундэб гэхэдэ, тус орон догор эсэргүүсэлтын хүдэлөөн hүүлэй үедэ улам эдэбхитэй болоно байнхай. Мүн Вьетнамдахи байдал тушаа анхаралаа табиhаниинь элитэ.

СЕАТО-гай соведэй энэ сессиин дүүрэмсээр, мүн тэндэл үшөө нэгэ бүлэглэлэй—АНЗЮС гэдэгэй зүблөөн үнгэргэгдөө. Энээндэ Холбоото Штадууд, Австрали, Шэнэ--Зеланди хабаадаба. Эдэ нюуса уулзалгануудта Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Майкл Стюарт байлсаа. Англи АНЗЮС-ай хуулита гэшүүн бэшэ ааб даа.

Австралиин улад зон эндэ хэгдэhэн хэлсээнүүдые hанаагаа зобонгёор угтаа. Американска хорото хархис ябуулгада хабаадалгые буруушааhан хүдэлөөн орон доторнь улам үргэдэн дэлгэржэ байнхай. Англи тушаа абажа үзэбэл, США-гай политическэ ба сэрэгэй зорилгонуудhаа холодон зайсаагүй болобошье, Вьетнам худар Англиин сэрэгүүдые эльгээхэеэ арсанабди гэжэ министр Стюартаар дамжуулан мэдүүлээ. Тиихэдээ Индохитад тушаа Женевскэ зүблөөнэй адли эрхэтэй түрүүлэгшэ байхаhаа гадна, мүн Азиин бусад оронуудта хабаатай өөрын сэрэгэй уялгануудаар тухаяа баранхай байнабди гэжэ Стюарт тайлбарилба.

Тиимэ болохолоороо, эб нэгэдэлэй жагсаал хүүлэхэ гэhэн Вашингтоной hэдэлгэhээ үнэндөө ямаршье үрэ гараагүй, американска эзэрхэг түримхэй ябуулгын урасхал руу оролсоhон дахуулнуудай гү, али билдагуушад хүлhэншэдэй өөдэгүй түлюур хашхаралдаан болоод hалаа.

К. БЕЛЯЕВ.
(ТАСС).

Конкурсдо ерэhэн зурагуудhаа

Үндэртэ дуратайбди.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Сэлгеэ талын сэсэгүүд.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Хахад жэлэй дүнгүүд» гэhэн түрүү бэшэг. «Буряад орон доторнай» гэhэн гаршаг доро материалнууд. hүниин рейд —«Хүдэриин бэлшээри дээрэ».

Хоёрдохи хуудаhанда: П. Сапрыкин, А. Филиппов гэгшэдэй статья. В. Островскиин корреспонденци. Аймагай газетын хуудаhануудhаа.

Гурбадахи хуудаhанда: «hайн даа, доктор!» гэhэн П. Боркиной материал. Хилын саанаhаа мэдээсэл. Бэшэгүүдэй шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «hурахаяа хайшаа ошохоб?»

Июль hарада сагай уларил ямар байхаб?

ЗҮҮН СИБИРЬТЭ сагай уларил тогтууригүй, аадар бороо оролготой байха. Гурбадахи декадын тэн багаар hэрюун—5,9, Яхад болон Шэтын областьдо — 2—7 градус болохо. Зарим газарта хюруу унаха. hарын түрүүшын хахадта гол түлэб халуун байжа, үдэртөө 29—34 градус болохо.

АЛАС-ДУРНА ЗҮГЭЙ сагай уларил хүн зонойнь урмые таhаруулха—бороотой hэрюун байха. Нэгэдэхи декадада hүниин сагта 4—9, Приморско хизаарта—12—17 градус болохо, Магаданска. Камчатска областьнуудта хюруу унаха. Харин нэгэдэхи декадын hүүл багаар хоёрдохи декада соо халуун байжа, үдэрынь 27—32 градус болохо.

АЙН.

Эзэрхэг түримхэйшүүл хэhээгдэнгүй үлэхэгүйл

ХАНОЙ. (ТАСС). Ханой болон Хайфон шадарай hуурин газарнууд болон промышленна предприятинуудые июниин 29, 30-да америкынхидэй бомбодоhонтой дашарамдуулан, Вьетнамда ажаглалта хиналта хэхэ уласхоорондын комиссида буруушаалгын бэшэгые Вьетнамай Арадай армиин Верховно командованиин хэлхеэ холбоо байгуулха зургаание толгойлогшо полковник Ха Ван Лау июлиин 2-то эльгээгээ.

«Дай үргэдхэхэ талаар американ правительствын хэhэн эдэ гэмтэ ябуулгануудые би эрид шууд буруушаанаб,— гээд ВИА агентствын дамжуулhан буруушаалгын бэшэг соонь хэлэгдэнэ. — США-гай эдэ ябуулгануудые уласхоорондын комиссиин хойшолуулангүй хаража үзэхэ, өөрынгөө тобшолол хэхэ тухай би эрилтэ хэнэб. ДРВ-дэ агаарhаа добтолгые, тэрээндэ эсэргүү сэрэгэй бусад бүхы ябуулгануудые США-гай правительствын дары болюулха. Урда Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае зогсоохо тухай хэлхеэ холбоо байгуулха зургаан эрилтэ хэнэ».

Вьетнам арадта эсэргүүгээр хэhэн ямаршье гэмтэ ябуулганууд хэhээлтэгүйгөөр үлэхэгүй гэжэ американ эзэрхэг түримхэйшүүлые вьетнам арад шангаар уридшалан hануулна гээд Ха Ван Лау мэдүүлээ.

Гватемалын шэнэ президент

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Гватемалада сэрэгэйхидэй 15 жэлэй турша соо засаг түрые барилга июлиин 1-дэ дүүрэбэ. Юуб гэхэдэ, hунгалтын үедэ олонхиин дуу абаhан Хулио Сесар Мендес Монтенегро гэгшэдэ президентын эрхэ түлөөлэлгэ дамжуулан үгтөө. Энэ ёhолол онсо оршон байдалда үнгэрөө. Партизануудай эдэбхитэй болоhон дээрэhээ хэдэн hарын урда тээ онсо байдал соносхогдоhон байна.

Социально-экономическа зарим шэнэдхэлгэнүүдые хэхэб гэжэ найдуулhанайнгаа ашаар сэрэгэй зонхилхы бүлэгэй кандидадуудтай hунгалтын үедэ тэмсэхэдээ, 50 наhатай шэнэ президент илалта түйлажа гараа. Гэбэшье hунгалтын hүүлээр слоноой үмэнэ хэлэhэн үгэнүүд дээрэhээнь хаража үзэхэдэ, Мендес Монтенегро Гватемалын партизануудта эсэргүү хэhээлтын хэмжээ ябуулгануудые шангадхаха, өөрынгөө үгэhэн найдуулгануудые бага болгожо, гэгээрэлэй, эрүүлые хамгаалгын хэрэгүүдтэ, хүдөө ажахыда гаргашалагдаха мүнгэ зөөриие багаханаар нэмээхэ гэжэ hанаашалжа байhыень харуулна.

Шэнэ президентые дэмжэхэ байhан тухайгаа, тэрээндэ финансова «туhаламжа» үзүүлхээр бэлэн байhан тухайгаа Холбоото Штадууд мэдүүлээ.

Баясхалан хүргэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). СССР-тэ аяншалгынгаа аятай hайнаар үнгэрhэндэ ехээр hаналаа ханажа байhанаа Франциин президент генерал де Голль элирхэйлэн мэдүүлээ, Совет засагаархидта, мүн хүн зондо баясхалан хүргөө. Франци Советскэ Союз хоёрой хоорондоо ойртолсолгын, харилсаа холбоонойнь үргэдэжэ байhанай шухала удха шанартай байhые тэрэ онсолон тэмдэглэhэн байна. Энээн тухай информациин асуудалнуудай талаар премьер-министрэй дэргэдэхи статс-секретарь Ивон Бурж журналистнуудта июлиин 2-то мэдээсээ. Республикын президентын түрүүлэлгэ доро Министрнүүдэй Соведэй ээлжээтэ бэшэ заседаниин июлиин 2-то үдын урда тээ болоhон тухай хөөрэхэдөө Ивон Бурж нигэжэ мэдээсээ.

Сүлөөрэлгын комитедэй сесси

ЛОНДОН. (ТАСС). Африкын нэгэдэлэй организациин сүлөөрэлгын комитедэй сесси Танзаниин ниислэл Дар-эс-Саламда болоод, июлиин 2-то дүүрэбэ.

Урда Родезидэхи Ян Смидэй расис засаг түрэдэ эсэс табихын тулада хүсэ хэрэглэхыень Великобританиин правительствада эрилтэ хэhэн тусхай резолюциие комитет баталан абаhан байна.

Мүнөө үедэ боложо байhан англо-родезийскэ хэлсээнүүд резолюци соо мүн лэ буруушаагданхай гээд Рейтер агентствын корреспондент мэдээсэнэ. «Эдэ хэлсээнүүд буhалтаанай болохо аюулда хүргэхөөр оршон байдал тохёолдуулжа магад» гээд резолюци соо хэлэгдэнэ.

Урда Родезидэ өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэжэ байhан африкан олонхидто hанал сэдьхэлэй дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байhанаа сүлөөрэлгын комитет элирхэйлэн мэдүүлээ.

„Сүлөөрhэн арадай амжалтанууд“

ЗАНЗИБАР. (ТАСС). «Хүдөө ажахын талаар Танзаниин түйлаhан амжалтанууд арад газаа тээhээ туhаламжагүйгөөр ороноо хүтэлжэ шадаха гэжэ гэршэлэн харуулна». Занзибарай баруун хойто таладахи Тумбату арал дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Танзаниин нэгэдэхи вице-президент, Занзибарай президент Абейд Каруме энээн тухай мэдүүлhэн байна.

Колониальна засаг түрын байха үедэ Тумбату Занзибарай эгээн лэ гээгдэнги түлюур булангуудай нэгэн байhан юм. Аралай дүрбэ мянга шахуу тоото загаhашад, фермернүүд угаа бүдүүлиг түлюураар ажаhуудаг, хямда сэнтэй хүдэлмэриин хүсэн гэжэ тоологдодог байhан юм. Арадай засагай тогтоhонhоо хойшонхи хоёр жэлэй турша соо правительствын дэмжэлгээр аралай таряашад хэдэн арбаад гектар шэнэ газар элдүүрилээ. Аралай кооперативууд хэдэн олон янзын эдеэ хоолой ургамалнуудые таридаг, тэдэнэй тоодо кассаву, банан, горох, амтатай хартаабха оролсоно. Туршалгын участок дээрэ хлопок таригданхай. Загаhа барилга дээшэлээ. Арал дээрэ hургуули болон больница анха түрүүн баригдаа, харгы зам, худагуудые ургэдэн малтаха түсэбүүд бэелүүлэгдэнэ.

«Тумбату аралай хүн зоной түйлаhан дэбжэлтэ аралнууд дээрээ шэнэ общество байгуулха гэжэ революцяар сүлөөлэгдэhэн арадай шиидэнги байhан тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

БЕЛЬГИ. НАТО-гай Европодохи нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Верховно главнокомандалагшын штабые орондонь асаржа байлгаха гэжэ түсэблэгдэhэндэ олониитэ угаа ехээр дурагүйлхэнэ. Энээниие бельгиинхид эрид шангаар буруушаагаа. Зураг дээрэ: Брюссельдэ буруушаалгын демонстраци боложо байна. Лозунгнуудынь НАТО-hаа гарахые уряална.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

Хилын саанаhаа

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЫЕ „НЯН ЗАН“ ГАЗЕТЭ ТОЛИЛБО

ХАНОЙ. (ТАСС). Ханой болон Хайфон шадарай районуудые Америкын авиациин бомбодоhонтой дашарамдуулан, Советскэ правительствын хэhэн мэдүүлгын хүсэд текстые «Нян Зан» газетэ июлиин 2-то хүсэдөөр толилоо. «Империалис добтолгодо эсэргүүсэн хэжэ байhан тэмсэлдэнь Вьетнамай Демократическа Республикада политическэ, экономическа, мүн өөрыгөө хамгаалха хэрэгсэлнүүдээр али бүхы туhаламжа Советскэ Союз үзүүлдэг байгаа, үзүүлхэшье гээд Советскэ правительство мэдүүлнэ». Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэhэн эдэ үгэнүүдые газетэ гаршаг болгон хэрэглэhэн байна.

Демократида эсэргүү шиидхэбэри

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай Коммунис партиин генеральна секретарь Гэс Холлдо хариин оронуудаар ябаха паспорт үгэхэhөө дахяад арсаба. Куба, КНР, КНДР болон ДРВ-дэ хүрэхые Холлой hанаашалжа байhан дээрэhээнь хилын саагуур ябаха паспортые Гэс Холлдо үгэжэ шадахагүй байнабди гээд гүрэнэй департамент июлиин 1-дэ соносхоhон байна.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23 67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35 84, секретариата—27-37. отделов: сельскохозяйственный—47 59, 35 14, промышленный—48-69, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38 30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03511. Зак. № 509.